Vi er til for andre!

KAVLIFONDETS ÅRSRAPPORT 2021

PÅ LAG: Lagleder hos Guttas Campus, Francois Elsafadi og deltaker Ali på læringscamp hos Guttas Campus Vestland i oktober 2021. Kavlifondet har støttet Guttas Campus i flere år, og gikk i 2021 inn med midler til oppstart i Nord-Norge. (Foto: Trude Brun Wilhelmsen)

Ansvarlig redaktør:
Inger Elise Iversen

Utvikling, reportasjeledelse og produksjon:
Marianne Alfsen/Felix Media og Hanne Eide Andersen/Kavlifondet

Journalister:
Marianne Alfsen
Silje Berggrav
Ruth Astrid L. Sæter
Ingelin Moltu Frækhaug
Øyvind Berg
Cecilie Klem
Hanne Eide Andersen

Design og layout:
Anna Maria Pirolt

Forsidefoto:
Vivian Haverstadløkken/ Kulturhjerte (Amine (10) og Ariel (9) på øvelse med Kulturhjerte på Lillehammer i 2021)

Kontakt:
Kavlifondet
Postboks 7360, 5020 Bergen
Kavlifondet.no

INNHOLD

Leder ... 3
Starten på Kavlieventyret ... 4
Kavlifondet blir til ... 7
Verdiskapning for gode formål ... 10

Årets tildelinger
Vår tids store samfunnsutfordringer ... 14
Slik deler Kavlifondet ut midlene ... 16
93 millioner kroner til gode formål i 2021 ... 18
Prosjekter som fikk støtte i Norge ... 19
Serverte #Klimafrokost nummer 50 ... 24
Fra tube til sykkel ... 25
Viderefører støtten til Matsentralen Norge ... 29
Prosjekter som fikk støtte i Sverige ... 30
Prosjekter som fikk støtte i Storbritannia ... 33
Internasjonale utviklingsprosjekter ... 35

Kavlifondets program for helseforskning
Brukermedvirkning sikrer nyttig forskning ... 39
Årets kunnskapshull ... 42
Disse ble tildelt midler i 2021 ... 43
Håp til alvorlig syke ... 45
I full sving etter pandemien ... 46
Ti år med ME-forskning ... 48
Fem år med forskningen bak Pusterommet ... 51

Ansattgaven
Ansatte delte ut 8,3 millioner kroner ... 53

Lokale hjertesaker
Støtte til lokale ildsjeler og hjertesaker ... 63
Kavli og KIWI kåret lokale hjertesaker ... 64

Vær den som gjør det ... 68
Ny styreleder ... 70
Formålsinvesteringer ... 72

Kavlifondets årsberetning ... 74

Vi er til for andre!

Kavlifondet er stiftelsen som eier hele Kavlikonsernet, og som deler ut hele overskuddet til gode formål. I 2021 delte vi ut 93 millioner kroner til prosjekter innen våre to prioriterte områder:

1) Psykisk helse hos barn og unge
2) Gode løsninger for klima og miljø

Det kunne vi gjøre takket være nok et år med fantastisk innsats fra alle de dyktige medarbeiderne i våre selskaper, og forbrukerne som velger Kavli-produkter.

Kavlifondet arbeider målrettet for å sikre at overskuddet fra Kavli forvaltes effektivt og på en måte som skaper ringvirkninger i både enkeltmenneskers liv og hverdag, og for samfunnet. På s. 14-69 kan du lese om vår tildelingsstrategi, hvordan vi deler ut midlene og om prosjektene som fikk støtte fra Kavlifondet i 2021.

70 prosent av midlene deles ut til gode formål i de fire landene hvor vi har matvareproduksjon: Norge, Sverige, Finland og Storbritannia. Resten går til internasjonale utviklingsprosjekter i land hvor fattigdom, økonomisk ulikhet og andre humanitære utfordringer er utbredt.

Foto: Anne Elisabeth Næss/Kavlifondet

«I Kavlifondet skal vi også fortsette med å gjøre det vi først og fremst er her for, nemlig å dele ut hele overskuddet til gode formål.»

Kavlifondet vil være med på å løse vår tids store samfunnsutfordringer. Da må vi også bidra der utfordringene er størst, mener vi.

Som følge av pandemien har antall fattige og gapet mellom fattig og rik økt globalt. Allerede før pandemien var det 260 millioner barn i verden som ikke fikk gå på skole*. I mars 2022 slo en ny rapport fra Unicef fast at pandemien har ført til at enda flere barn er ute av skolen, spesielt i de landene hvor problemene var størst fra før av.

Det handler om solidaritet for våre medmennesker. Men det handler også om betydningen av slagordet «ingen er trygge før alle er trygge». De store, humanitære utfordringene gir økt risiko for humanitære fordrivelser og politisk ustabilitet, noe som får ringvirkninger for hele verden.

Når dette skrives, står vi midt i en ny krise som preger oss på tvers av landegrenser, krigen i Ukraina. Igjen må vi alle brette opp ermene og bidra med det vi kan. Flere er med på å hjelpe de som har flyktet fra Ukraina til våre land.

De store krisene og omveltningene i dagens verden kan virke overveldende på mange. Men vi må aldri gi opp! Pandemien har vist oss hvor mye vi kan få til med godt samarbeid, både lokalt, nasjonalt og Internasjonalt. Mange har stilt opp for familie, venner, naboer og fremmede. Alt dette må vi fortsette med.

I Kavlifondet skal vi også fortsette med å gjøre det vi først og fremst er her for, nemlig å dele ut hele overskuddet til gode formål. I 2022 fyller vi 60 år, og er «sprekere» enn noensinne. Prognosene viser at vi kommer til å dele ut nye 100 millioner kroner i jubileumsåret.

Så enkelt kan det også være å bidra. Hver gang du handler noe godt fra Kavli, så gjør du også en god handling. Vi er til for andre!

Inger Elise Iversen

* UNESCO Institute for Statistics (UIS), 2020

Smøreostens far

Historien om Kavlikonsernet er et norsk industrieventyr med ost som hovedingrediens, og en innovativ, karismatisk moldenser i hovedrollen.

Neste gang du lager deg en brødskive med Kavli baconost, send gjerne en god tanke til Fannestranda ved Årø utenfor Molde. For det var der, med utsikt til stolte romsdalsalper, fruktbare marker og en fjord full av fisk, at eventyret om Kavli startet.

7. januar 1872 blir Ole Knudsen Kavli født, som fjerdemann i en søskenflokk på seks. Familiens småbruk er lite, og alle må trå til for at de skal ha mat på bordet og klær på kroppen. Med kyr, sauer, høns og griser, fjordfiske og tømmerhogst får de endene til å møtes gjennom hardt arbeid.

Ole, eller Olav som han etter hvert kaller seg, lærer fort at nøysomhet, arbeid og sparing er en dyd, og allerede som syvåring begynner han å spare. Penger tjener han på ulike småjobber, og målet for sparingen er klart: Han vil reise ut og starte sin egen virksomhet.

GOD TIMING

Da Olav fyller 18 år, har han en egenkapital på 60 kroner. Det tilsvarer omtrent en månedslønn. Pengene blir starten på Kavlikonsernet. Kun dager etter at Olav er blitt myndig drar han til Bergen. Planen er å ta kveldskurs på handelsskolen, jobbe på dagtid og få seg verdifull erfaring før han starter egen virksomhet. 28. mars 1893, tre år etter at han kom til Vestlandets hovedstad, registrerer den handlekraftige 21-åringen firmaet O. Kavli.

KREMMER OG INNOVATØR: Olav Kavli (1872-1958)

I forretningen sin selger han ost, smør og kjøttvarer, med mysost fra Trøndelag som det viktigste produktet i starten.

Olav Kavli treffer sin tid godt med etableringen. Bergen vokser kraftig. Meierivarer blir produsert industrielt, og luksusvarer som ost og smør selger stadig bedre. Med en generell velstandsøkning i samfunnet ligger alt til rette for suksess for unge Kavli.

SUKSESS OG NEDTURER

Og suksess blir det. Gjennom et århundre preget av to verdenskriger, økonomisk kollaps og gjenoppbygging, kald krig og atomopprusting, bygger familien Kavli opp sitt matvarekonsern produkt for produkt. Noen ganger ett steg fram og minst to tilbake. Som i 1924. Da går bedriften O. Kavli konkurs etter likviditetsproblemer og noen dårlige investeringer. Men bare én måned senere er aksjeselskapet O. Kavli AS etablert og virksomheten fortsetter.

– Historien om Kavli er fascinerende, sier Ola Honningdal Grytten. Økonomi-professoren kjenner Kavlis historie godt, etter å ha skrevet «Kavli – et industrieventyr», sammen med Kjell Bjørn Minde. Boken ble gitt ut i 2013, i anledning konsernets 120-årsjubileum.

«I Kavli har vi noe så unorsk og ubergensk som et multinasjonalt selskap basert på ost, og ikke på fisk.»

– Olav Kavli ble en pioner innen produktutvikling, norsk eksport og utenlandsetableringer av industri, påpeker Grytten og fortsetter:

– Han var en sann eventyrer som reiste med kofferten sin full av ost. Han skjønte tidlig hvor viktig markedsføring og omtale var, og han regnet hvert land han forlot ostekofferten i, som et nytt eksportland. Da var det jo etter hvert enkelt å si at Kavli eksporterte til flere titalls land.

SÅ KOM PRIMULA

Olav Kavli ville gjerne være først ute med ting. Rundt 1920 pågikk et skarpt kappløp i internasjonal osteindustri om å lage en myk, velsmakende og ikke minst holdbar påleggsost. Å få alle tre elementer på plass i ett produkt var krevende, men den som klarte det, ville gjøre stor suksess.

«Primula ble lansert internasjonalt i 1925 som verdens første holdbare smøreost, og tok raskt store jafs av markedet i inn- og utland.»

I 1923 hadde Olav og hans medarbeidere greid å lage en smøreost som smakte godt, ikke var for salt og som holdt seg. I september inviterte han en eksklusiv samling gjester til hemmelig lansering av Primula pakket i halvmåne-formet eske med en kjernesunn budeie på etiketten. Osten falt i smak, masse-produksjonen startet og i 1924 ble varemerket Primula registrert. Primula ble lansert internasjonalt i 1925 som verdens første holdbare smøreost, og tok raskt store jafs av markedet i inn- og utland. Osten ble fundamentet for Kavlikonsernets videre suksess.

FABRIKKER I UTLANDET

Kavli var også de første i verden til å selge ost på tube, allerede i 1929. Da eksport- og importregler på 1930-tallet gjorde det vanskelig å få solgt norske produkter til andre land, bestemte Olav seg for å etablere egne Kavli-fabrikker i Østerrike, Danmark, Storbritannia og Sverige. Etter hvert fikk faktisk den internasjonale delen av konsernet større betydning enn den norske. Etter andre verdenskrig ble omsetningsvolu-met nesten femdoblet på få år.

– Alt Olav gjorde understreker ambisjonene han hadde. I løpet av 65 år klarte han å bygge opp et norsk multinasjonalt næringsmiddelselskap. En del av suksessen lå i hans evne til å rekruttere gode medarbeidere, vise dem tillit og la dem arbeide selvstendig, sier Ola H. Grytten.

BESØKTE 80 LAND

– Olav Kavli var den visjonære entre-prenøren som reiste verden rundt som et levende eventyr. Trolig besøkte han rundt 80 land. I over 60 av disse fikk han solgt ost, ofte gjennom å sjarmere sitt publikum. Han er med rette betegnet som smøreostens Ole Bull, legger han til. Fiolinisten og komponisten Ole Bull var den første norske kunstneren som oppnådde internasjonal berømmelse.

Men alle eventyr har en slutt. Etter en hjerneblødning sommeren 1953 kom Olav Kavli aldri til hektene igjen. Han trakk seg helt ut av daglig styre og stell. 22. september 1958 døde Kavli, 86 år gammel.

GIFT: Karin Kavli (1906-1990) og Knut Kavli (1896-1965). Karin Kavli var en berømt svensk skuespiller.

DEL MED glede

En stiftelse blir til

Han ville gi noe tilbake til samfunnet og samtidig sikre Kavlikonsernets videre liv. Knut Kavli la grunnlaget for begge deler da han etablerte Kavlifondet 25. april 1962, og gjorde stiftelsen til en unik eier av hele Kavli.

60 år senere gjør Kavlifondet en forskjell både i enkeltmenneskers liv og for samfunnet, i flere land fordelt på tre kontinenter. Det ville garantert ha gledet både stiftelsens opphavsmann, Knut Kavli, og faren Olav som grunnla Kavlikonsernet.

RAUS OG ENGASJERT

Bergen, 1958. Olav Kavli har brukt hele livet sitt til å bygge opp Kavli til et stort, multinasjonalt matvareselskap. Da han dør dette året, blir sønnen Knut Kavli hovedaksjonær og direktør i Kavli.

Knut er levende opptatt av kultur og humanitære formål. Han har ord på seg for å være raus og samfunnsengasjert som sin far, og hjelper gjerne frem ungdom i både utdanning og yrkesliv. Som oftest gjør han det i det stille.

– Knut og kona Karin fikk aldri barn. Dermed var det ingen arvinger til å overta Kavlikonsernet etter ham, forteller Ola Honningdal Grytten, forfatter av boken om Kavlikonsernet, som ble utgitt til 120-årsjubileet i 2013.

«Pengene var én del av det, men anerkjennelsen som lå i støtten betydde mye for mottakerne.»

Tilbake til Bergen mot slutten av 1950-tallet: Knut Kavli sliter med en del helseplager. Han tenker stadig mer på hva som vil være det beste for virksomheten i fremtiden. Han ønsker ikke at farens livsverk skal forvitre og bli fordelt på mange eiere. Målet hans er å sikre at eierskapet forblir konsentrert til én eller noen få eiere, at det skal vokse og utvikle seg videre, og ikke minst: at Kavli skal fortsette å være basert i Bergen.

EN STIFTELSE BLIR TIL

Etter å ha vurdert en rekke løsninger, tar Knut til slutt en beslutning.

– Julen 1961 kan ha vært avgjørende for Knuts beslutning. Han reflekterte mye over julens budskap og farens oppvekst i et sterkt kristent miljø, der det å gjøre godt for andre var høyt verdsatt. For Knut ble det viktig å gjøre noe bra med arven. Samtidig ville han sikre Kavlikonsernets videre liv, forteller Ola Grytten.

I et brev til direktør Olav Jacob Dreyer i mai 1962, skriver Knut:

«Da jeg begynner å komme opp i årene, vil jeg gjerne sikre vårt firmas fremtid på den måte at jeg ikke etter min død skal risikere at firmaet kommer i hendene på eller under innflytelse av utenforstående, og med utenforstående mener jeg folk som ikke i større stillinger arbeider i firmaet. Jeg har derfor etter mange og lange modne overveielser besluttet meg til å opprette et allmennyttig fond (...)»

25. april 1962 blir stiftelsen O. Kavli og Knut Kavlis Allmennyttige Fond, i dag kalt Kavlifondet, etablert. I vedtektene står det at formålet er **«å fremme humanitære formål, forskning og kultur»**. Det skal skje ved at stiftelsen deler ut hele sitt overskudd fra Kavli til gode formål.

Ingen andre kan eie aksjer i selskapet, og Kavlifondet kan ikke overdra sine aksjer til noen andre. Slik gikk det altså til at så lenge Kavli eksisterer, skal Kavlifondet være eneeier av hele virksomheten og dele ut hele overskuddet til gode formål.

Siden 2012 har stiftelsen delt ut til sammen 745 millioner kroner til gode formål.

KUNST OG KULTUR I BERGEN

Kunstneren Rolf Aamot og konsertpianist Jan Henrik Kayser var de første som fikk støtte fra Kavlifondet. De fikk 5000 kroner hver, noe som tilsvarer 56 000 kroner i dag. Disse første tildelingene skjedde i februar 1965, etter at Kavlifondet hadde brukt et par år på å bygge opp kapital og finne formen med et tremannsstyre, ledet av Knut Kavli.

Kavlifondets styre skal, i henhold til vedtektene, tildele midler, forvalte kapitalen og passe på at selskapet har overskudd og avkastning på aksjene. Ingen liten oppgave for et styre på tre personer.

I årenes løp har forretningsmodellen blitt justert noe innenfor rammene som fastsettes i stiftelsesvedtektene. Siden 1994 har et holdingsselskap, som Kavlifondet er eneeier av, tatt seg av konsernstyringen.

BESKJEDNE I STARTEN

De første tiårene var tildelingene fra Kavlifondet relativt beskjedne.

INNOVATØREN: Først oppfant Olav Kavli smøreosten. Senere kom den på tube. (Kollage: Marit J. Kanney)

– Men Kavli var en bedrift med et godt rykte, og det å få støtte fra stiftelsen var viktig. Pengene var én del av det, men anerkjennelsen som lå i støtten betydde mye for mottakerne, forteller Ola Grytten.

Lenge støttet Kavlifondet for det meste lokale formål innen kunst og kultur i Bergen. En rekke klassisk musikkfestivaler, talentprogrammer for unge utøvere og utsmykninger av offentlige bygg har gjennom årene blitt finansiert med overskuddet fra salget av smøreost på tube – og etterhvert andre matvarer Kavliselskapene produserer.

100 MILLIONER I ÅRET

Gode resultater i konsernet har de siste årene ført til at tildelingene har økt betraktelig. I 2012 delte Kavlifondet ut 20,6 millioner kroner. Seks år senere var beløpet seksdoblet, til drøyt 131 millioner kroner.

– Siden har vi delt ut i gjennomsnitt 100 millioner kroner i året, forteller daglig leder i Kavlifondet, Inger Elise Iversen. Hun legger til at også i jubileumsåret 2022 planlegger stiftelsen å dele ut 100 millioner kroner.

«I dag går 60 prosent av midlene til humanitære formål, 30 prosent til forskning og 10 prosent til kultur.»

I dag går 60 prosent av midlene til humanitære formål, 30 prosent til forskning og 10 prosent til kultur. Tildelingsstrategien, vektlegger at tildelingene skal bidra til å løse konkrete samfunnsutfordringer.

FNS BÆREKRAFTSMÅL

– Midlene skal bidra til å oppfylle FNs bærekraftsmål. Vi har valgt å særlig støtte oppunder mål for utdanning, helse og klima og miljø, sier Inger Elise Iversen.

Kavlifondet støtter i dag prosjekter i samtlige fire land hvor Kavli har virksomhet.

– Det er viktig for oss å gi noe tilbake i de samfunnene hvor verdiene for gode formål skapes, understreker Iversen. Samtidig støtter stiftelsen også flere utviklingsprosjekter i land hvor fattigdom er utbredt.

– 30 prosent av midlene deles ut til utviklingsprosjekter, med vekt på psykisk helse og utdanning for barn og unge, og gode klimaløsninger. Skal vi klare å nå FNs bærekraftsmål, må vi også bidra til løsninger der utfordringene er størst. Derfor må vi løfte blikket utover vår egen del av verden, sier Iversen.

ER TIL FOR ANDRE

Knut Kavli fikk bare oppleve den aller første tildelingen. Høsten 1965 ble han alvorlig syk og døde.

– Alle i Kavlifondet og Kavli er svært stolte av våre grunnleggere. Olav Kavli og Knut Kavli var ikke bare innovative og dyktige forretningsfolk. De tok samfunnsansvar på forbilledlig vis lenge før ordet fantes. Takket være dem kan Kavlifondet, som en av få eiere i sitt slag i Norge, dele ut hele overskuddet fra Kavlikonsernet til gode formål, og skape ringvirkninger i enkeltmenneskers liv og samfunn, sier Inger Elise Iversen.

– Vi er til for andre!

Verdiskaping for gode formål

– Formålet er å skape verdier for gode formål på en bærekraftig måte. Det gir retning for alle i Kavlikonsernet, sier konsernsjef i Kavli, Kenneth Hamnes.

«At vi har en stiftelse som eier, med et solid og godt formål, treffer forbrukerne.»

Kenneth Hamnes, konsernsjef i Kavli Holding AS

– Kavli har alltid jobbet med bærekraft. Nå legger vi enda mer vekt på det og skaper en selvforsterkende og positiv spiral, fordi alle ledd i verdikjeden legger press på hverandre, sier Kenneth Hamnes (52).

TREFFER FORBRUKERNE

Det har gått et drøyt år siden Hamnes tok over som ny konsernsjef i Kavlikonsernet. Han hadde allerede bred erfaring fra dagligvarebransjen, blant annet som administrerende direktør i Maarud AS, salgsdirektør i Stabburet AS og produktsjef i Lilleborg AS. Til Kavlikonsernet kom han fra jobben som konsernsjef i vin- og brennevinsselskapet Arcus ASA.

Som ny i jobben som konsernsjef, gledet han seg til å jobbe med en allmennyttig stiftelse som eier.
– Selve arbeidshverdagen er nok ganske lik som i ledelsen for andre matvarekonsern. Styret i Kavli Holding er kommersielt og kompetent, og stiller like tøffe krav som andre eiere, begynner han.

– Men flere og flere blir klar over at Kavli og Q-Meieriene er eid av Kavlifondet, og det styrker merkevaren vår enormt. At vi har en stiftelse som eier, med et solid og godt formål, treffer forbrukerne. Sterkere merkevarer vil over tid styrke Kavlifondet, som igjen kan dele ut enda mer penger til gode formål, sier Hamnes.

DEL MED GLEDE-PRISEN

For å motivere og inspirere medarbeiderne ytterligere, har han innført en helt ny pris internt. Navnet har han tatt fra konsernets felles slagord, Del med glede. De nye Del med glede-prisene skal gjøre det å dele med andre til en enda sterkere del av kulturen og jobbhverdagen i hele konsernet, på tvers av land og merkevarer.

– Prisene skal peke på hva vi må bli bedre på, som bærekraft, sikkerhet, organisk vekst og effektivitet, forteller han.

– De gir også nøkkelmedarbeidere, prosjektteam og avdelinger fortjent ros, og fører til at medarbeiderne blir sett av hele konsernet. Dette skal være en positiv konkurranse, og jeg håper at det blir litt kamp om Del med glede-prisene. De skal henge høyt, erklærer Hamnes.

TIL TOPPS PÅ BÆREKRAFT

I mars 2022 ble Q-Meieriene rangert som nummer tre på Europas største bærekraftsbarometer for merkevarer, Sustainable Brand Index. Målingen

«Jeg håper at det blir litt kamp om disse prisene. De skal henge høyt.»

viser forbrukernes oppfatning av selskapenes bærekraftsarbeid. Q-Meieriene oppnådde tredjeplassen i konkurranse med hele 265 merkevarer, og er den høyeste rangeringen av samtlige merkevarer innen matvareproduksjon.

– Sånne bragder gir motivasjon og inspirasjon til å satse videre med enda større styrke, sier en stolt konsernsjef. Arbeidet med å utvikle og forbedre arbeidet med bærekraft pågår kontinuerlig. I 2021 ble Kavlikonsernets langsiktige mål for bærekraft fram mot 2030 oppdatert.

– Internt jobber vi med overskriften «Vårt ansvar», som beskriver veldig presist hva bærekraft dreier seg om: å ta ansvar. Formålet er å skape verdier for gode formål, på en bærekraftig måte. Det gir retning for alle i Kavlikonsernet, sier Hamnes.

FORVENTER BÆREKRAFT

Han poengterer at de naturlige forventningene om bærekraft fra både forbrukerne og matvarekjedene styrker bevisstheten i hele konsernet, og stimulerer til å stille enda strengere krav til Kavli-selskapenes leverandører og partnere.

– Alle har tatt alvoret innover seg. Vi kan gå rett på å lage løsninger, sier Hamnes.

En av dem er å lansere Kavli BaconOst med tuber av resirkulert aluminium i februar 2022.

– Å gjenvinne aluminium tar kun fem prosent av energien som kreves for å lage helt ny aluminium, forklarer han. Kavli arbeider også for å spre kunnskap hos forbrukerne om at aluminiumstuben kan resirkuleres, også den som er laget av aluminium som allerede er resirkulert.

– I 2021 var Aksjon Gjenvinning og prosjektet «Fra tube til sykkel» med på å sette resirkulering av Kavliost-tuber på dagsordenen blant tusenvis av skolebarn i Norge, sier Hamnes stolt.

INNOVASJON PÅ JÆREN

Kavlis nye innovasjonshus i Q-Meierienes anlegg på Jæren er konsernets nye store stolthet, som skal være i full drift i løpet av våren 2022.

– Det gleder vi oss enormt til. Q-Meierienes mangeårige, sterke arbeid med innovasjon kommer jo frem i navnet. Byggets er designet for å vise frem hvordan vi jobber og hvordan vi lager produktene. I innovasjonshuset vil forbrukerne, som er sjefene i Q-Meieriene, bli invitert inn, forteller Hamnes.

Nye maskiner skal også gjøre det mulig å lansere mange flere innovasjoner som er gode og nyskapende.

«Alle har tatt alvoret inn over seg, og vi kan gå rett på løsninger.»

– Det gir en helt annen energi å angripe. Vi må definere markedene våre på en offensiv måte, og ikke være fornøyd med det vi har. Det gjør at vi kan være modigere og utfordre med nye idéer. Målet er alltid å sikte mot relevante markeder, der vil det alltid være plass til vekst.

– GIR OSS ALDRI

Det siste året har Kavlikonsernet hatt store utfordringer med endringer i rammebetingelsene for aktører utenfor landbrukssamvirket i meierisektoren.

Hamnes understreker Q-Meierienes rolle som utfordrer og innovatør i meierisektoren, og minner om at effektiv konkurranse har gjort at produksjonen av norsk melk har ligget stabilt rundt 1,5 milliarder liter melk de siste årene.

– Stortinget har gjentatte ganger sagt at de ønsker konkurranse i meierisektoren, og derfor har de aktørene som ikke er en del av samvirket, fått konkurransetilskudd. Vi i Q-Meieriene mener at kompensasjon for permanente og strukturelle ulemper som vi har i forhold til Tine er riktig og må fortsette, sier Hamnes.

Han understreker at Q-Meieriene vil fortsette å jobbe for å være en del av løsningen for norsk landbruk, selv om konkurransetilskuddet utfordres fra samvirkesiden.

– Vi gir oss aldri. Forbrukerne vil ha større utvalg og innovasjon, og deilige produkter laget av norsk melk. Det får de med Q-Meieriene, slår Hamnes fast.

STERKE MERKEVARER

Etter et år i sjefsstolen, omtaler Hamnes fortsatt Kavli som et ledende, vel ansett matvareselskap med sterke merkevarer og solide posisjoner i lokale markeder.

– Kavli hevder seg godt i alle typer rangeringer, også for innovasjon og merkevarestyrke. Vi har god dialog med forbrukere og kunder, og jakter alltid på den innsikten som kan omsettes til lønnsom vekst, sier han, og fortsetter:

– Konsernets viktigste styrke er en organisasjonsstruktur der de lokale selskapene har en egen verdikjede med produktutvikling, produksjon, markedsføring og salg. Det gjør at vi kan treffe enda bedre i lokale markeder med lokale smaker og konsepter. Styrken vår kommer frem gjennom sterke merkevarer som Kavli, Q, Skyr, Primula, Eriks, Planti, Johnny's og mange andre.

Kavlis oppdaterte strategi legger vekt på at konsernet skal effektivisere og digitalisere. Hamnes ønsker velkommen en rekke forbedringsprosjekter på tvers av konsernet.

– At jeg legger ytterligere vekt på effektivitet og digitalisering forsterker bare det vi allerede gjør. Men jeg vil altså at vi øker ambisjonene, og noe av det vi jobber mest med er god og stabil drift, avslutter han.

Dette er Kavlikonsernet

KAVLIFONDET OG KAVLI HOLDING AS

- Kavlifondet er heleier av Kavlikonsernet gjennom Kavli Holding AS.
- Kavlikonsernets virksomheter produserer en rekke kjente og kjære merkevarer i sine markeder.
- Kavlifondet deler ut hele overskuddet fra salget av Kavliprodukter til gode formål.

KAVLI NORGE/ Q-MEIERIENE

O. Kavli produserer smøreoster, kaviar, majones, Korni kjeks og flatbrød, HaPå-pålegg og dressinger. Kavli er 100 prosent eier av Q-Meieriene.

Q-Meieriene produserer Q-Melk, yoghurt, Skyr®, sjokolademelk og de plantebaserte produktene Q Planti.

Antall ansatte: 374

KAVLI SVERIGE

Produserer og markedsfører Kavli smøreost, dressing og majones. Flere senneps-varemerker, som blant annet Johnnys, Västerviks, Eriks såser og dressinger. Druvans eddik og sauser. Perstorp Ättika. Bärry yoghurt og Bollnäsfil. De plantebaserte produktene Planti.

Antall ansatte: 218

KAVLI FINLAND

Produserer melkefrie, plantebaserte drikker og yoghurter, under merkenavnet Planti (som også selges i Sverige). Selger også Kavliprodukter fra Sverige.

Antall ansatte: 37

KAVLI UK

Primula Ltd. i Gateshead utenfor Newcastle produserer smøreost under merket Primula.

Castle McLellan Foods Ltd. i Kirckudbright, Skottland, produserer ulike patéer.

Antall ansatte: 283

(Antall ansatte per 01.12.2021)

Vår tids store samfunnsutfordringer

– Kavlifondets tildelinger skal bidra til å løse vår tids store samfunnsutfordringer, sier daglig leder i Kavlifondet, Inger Elise Iversen. I stiftelsens tildelingsstrategi står barn og unges psykiske helse sammen med klima og miljø øverst på agendaen.

Stiftelsesvedtektene fastslår at Kavlifondet skal støtte humanitært arbeid, forskning og kultur. I tillegg tildeles midlene i henhold til styrets vedtatte tildelingsstrategi, som revideres og fornyes med jevne mellomrom.

– Slik vil vi sikre at Kavlifondets midler gjør mest mulig nytte for seg, og at vi til enhver tid bidrar til å løse aktuelle samfunnsutfordringer, sier Iversen.

BARN OG UNGES PSYKISKE HELSE
To områder har hovedprioritet i Kavlifondets tildelingsstrategi:

– Vi viderefører og styrker de siste års satsing på tiltak for barn og unges psykiske helse. Det var aktuelt lenge før pandemien, men har blitt enda viktigere nå, sier leder for strategi og utvikling i Kavlifondet, Rune Mørland.

– Det er helt grunnleggende at barn og unge har det bra, opplever trivsel og trygghet og får utvikle egne ferdigheter, sier han.

Kavlifondet bidrar gjennom støtte særlig til prosjekter som fremmer inkludering, livsmestring og utdanning.

– Med utdanning og tro på seg selv kan barn og unge både bli en ressurs i eget liv og finne sin plass i fellesskapet. Det er en investering for barna selv og for vår felles fremtid, slår han fast.

ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON
I tillegg prioriterer Kavlifondet å finne flere prosjekter som støtter opp under FNs bærekraftsmål 12 for ansvarlig forbruk og produksjon, og 13 for å stoppe klimaendringene.

KULTUR OG INKLUDERING: Kavlifondet støtter gjerne prosjekter hvor kulturaktiviteter er et verktøy for å oppnå inkludering og styrking av psykisk helse for barn og unge. (Foto: Kulturhjerte)

«Det er helt grunnleggende at barn og unge har det bra, opplever trivsel og trygghet og får utvikle egne ferdigheter.»

Rune Mørland, leder for strategi og utvikling

«Som eier av et matvarekonsern har Kavlifondet et spesielt ansvar for å bidra til bærekraftige løsninger innen forbruk og produksjon.»

Inger Elise Iversen, daglig leder

GUTTAS CAMPUS NORD: Kavlifondet tildelte tre millioner kroner til etablering av Guttas Campus Nord i 2021. Midlene skal fordeles over tre år. Her fra pressemøte med Guttas Campus, Harstad kommunes ordfører Kari-Anne Opsal og andre lokale samarbeidspartnere i mars 2022. (Foto: Tomas Rolland/UiT Norges Arktiske Universitet)

– Som eier av et matvarekonsern har Kavlifondet et spesielt ansvar og potensial for å bidra til bærekraftige løsninger innen forbruk og produksjon. Vi ser etter innovative tiltak for omfordeling, behandling og gjenbruk av ressurser, sier leder for analyse og rapportering i Kavlifondet, Guro Hjetland Sundsby.

I 2021 fikk Kavlifondet flere nye samarbeidspartnere som bidrar til de to prioriterte bærekraftsmålene.

– Nå ser vi frem til å finne enda flere som kan bidra til å løse disse utfordringene, sier Sundsby.

STORBRITANNIA OG SVERIGE I FOKUS

Et annet viktig mål i strategien er å øke antall prosjekter som får støtte i Storbritannia og Sverige.

– Vi arbeider stadig med å utvikle oss og vårt tildelingsarbeid, og er fornøyde med økningen i antall prosjekter i Sverige og Storbritannia i året som gikk. Kavlifondets selskaper i disse to landene bidrar betydelig til overskuddet som stiftelsen hvert år kan dele ut til gode formål. Det er en glede å kunne dele overskuddet med forbrukere og samfunn også i disse to landene, sier Inger Elise Iversen.

FINNER PROSJEKTER SELV

Med unntak av helseforskningsprogrammet for barn og unges psykiske helse, har Kavlifondet ingen utlysning av midler. Kavlifondets administrasjon finner potensielle prosjekter gjennom oppsøkende virksomhet og research.
– Vi innhenter også råd og ekspertise fra eksterne fagmiljøer, sier Iversen.

Aktuelle prosjekter inviteres til å sende inn en søknad, som basert på administrasjonens innstilling behandles og besluttes av Kavlifondets styre.

SATSING OVER TID

Prognosene viser at Kavlifondet vil kunne dele ut rundt 100 millioner kroner årlig de neste tre årene.

– Det er midler som vil kunne gjøre en forskjell både i enkeltmenneskers liv og i samfunnet. Men det betinger at vi bruker dem godt, sier Iversen, og understreker viktigheten av en tydelig, faglig forankret tildelingsstrategi.

– Det er mange samfunnsnyttige formål som trenger støtte. For å bidra til langsiktige, positive endringer, må vi arbeide strategisk og satse på utvalgte områder over tid.

Foto: Øyvind Sørensen/Strømmestiftelsen

Foto: Martin Nygaard/Kavli Norge

Illustrasjonsfoto: Frelsesarmeen

Slik deler Kavlifondet ut midlene

Kavlifondet deler ut overskuddet fra Kavlikonsernet på fire forskjellige måter:

1) OPPSØKENDE VIRKSOMHET
Kavlifondet finner de fleste prosjektene vi støtter ved oppsøkende virksomhet. Administrasjonen i Kavlifondet identifiserer prosjekter innenfor våre prioriterte områder.

I perioden 2021 – 2023 prioriterer vi prosjekter som fremmer god psykisk helse hos barn og unge. Vi støtter også prosjekter som bidrar til gode løsninger for klima og miljø, særlig innen ansvarlig forbruk og produksjon.

Unntaket er Kavlifondets program for helseforskning. Der utlyses midlene. Det er alltid styret i Kavlifondet som beslutter hvilke prosjekter som skal få støtte.

2) KAVLIFONDETS PROGRAM FOR HELSEFORSKNING
I årene 2017-2022 skal Kavlifondet dele ut totalt 135 millioner kroner til forskning innen barn og unges psykiske helse. Midlene deles ut gjennom en egen utlysningsprosess, som drives av Kavlifondet i samarbeid med Stiftelsen Dam. Les mer på s. 39.

3) ANSATTGAVENE
En gang i året er de over 900 ansatte i Kavlikonsernet med og bestemmer hvem som skal få støtte, gjennom ordningen kalt «ansattgavene». Da kan alle medarbeidere nominere lokale prosjekter i Norge, Sverige, Finland og Storbritannia. I 2021 delte Kavlis medarbeidere ut 8,3 millioner kroner. Les mer på s. 53.

4) DEL MED GLEDE: KAVLI STØTTER LOKALE HJERTESAKER
Siden 2020 har Kavliselskapene delt ut midler til lokale hjertesaker i de fire landene hvor konsernet har virksomhet. Forbrukerne inviteres til å nominere sine lokale hjertesaker. Kampanjene kalles «Del med glede», som er konsernets felles slagord. Les mer på s. 63.

70 prosent
deles ut til gode formål i Norge, Sverige, Finland, Storbritannia

30 prosent
deles ut til internasjonale utviklingsprosjekter

Slik fordeles midlene

Kavlifondets tildelingsstrategi prioriterer følgende områder: **Barn og unges psykiske helse**, med vekt på **forebyggende tiltak**, **livsmestring og utdanning**. Gode løsninger for **klima og miljø**, med vekt på ansvarlig forbruk og produksjon

FNs BÆREKRAFTSMÅL
Kavlifondet vil bidra til at FNs bærekraftsmål oppnås, og har valgt ut følgende fire som de viktigste rettesnorene:

Mål 3: God helse
Mål 4: God utdanning
Mål 12: Ansvarlig forbruk og produksjon
Mål 13: Stoppe klimaendringene

GEOGRAFISK FORDELING
I dag deles omkring 70 prosent av Kavlifondets midler ut til gode formål i de fire landene hvor Kavlikonsernet har virksomhet: Norge, Sverige, Finland og Storbritannia.

Resten av midlene, 30 prosent, går til internasjonale utviklingsprosjekter i land hvor fattigdom er utbredt.

Humanitært arbeid
60 %

Forskning
30 %

Kultur
10 %

Psykisk helse hos barn og unge

Gode løsninger for klima og miljø

Kavlifondets strategiske tildelingstema understøtter disse bærekraftsmålene:

93 millioner kroner til gode formål i 2021

PÅ LÆRINGSCAMP: Guttas Campus avholdt læringscamper både i Vestland og Oslo med Kavlifondet som en av flere støttespillere i 2021. Her fra Vestland. (Foto: Trude Brun Wilhelmsen)

Prosjekter som fikk støtte i Norge i 2021

Kulturhjerte

Kulturhjerte er en møteplass og utviklingsarena for barn og ungdom i Lillehammer, både nybosatte flyktninger og barn som er født i Norge. De nybosatte har prioritet. Sammen med profesjonelle instruktører og teknikere skaper de teaterforestillinger basert på kulturuttrykk fra alle deltakernes opprinnelsesland. Alle deltakerne oppfordres til å dele fra sin egen kultur, både for å bli bedre kjent med egen historie og for å lære om hverandres bakgrunn og kulturer. Målet er inkludering og å hindre utenforskap blant barn og unge. Kulturhjerte inkluderer og involverer også foreldre som frivillige i produksjonene. Kavlifondet støtter drift og utvikling av Kulturhjerte med 900 000 kroner i 2021-2023.

«Kulturhjerte ble familien min da jeg var her alene. Fordi jeg ble kjent med norske elever på Kulturhjerte, turde jeg å ta kontakt med norske elever på skolen.»

Adnan Alkhateeb,
deltaker i Kulturhjerte siden 2018

GJENFORENT: Adnan kom til Lillehammer i Norge som enslig, mindreårig flyktning fra krigen i Syria i 2018. Litt senere kom heldigvis også moren, lillesøster Sham og tre andre søstre hit. Adnan er fortsatt en aktiv og viktig ressurs i Kulturhjerte. (Foto: Spoon Norge)

Guttas Campus Nord

Guttas Campus er et tilbud til gutter på 9. trinn som opplever skolen som utfordrende, og som ønsker å gjøre en ekstra innsats før videregående. I løpet av en tretten dager, intensiv læringscamp er målet å motivere og styrke guttene både faglig og personlig, slik at de kan arbeide målrettet og systematisk for å ta igjen faglig etterslep i lesing, skriving og regning. Etter læringscampen får hver gutt ettårig oppfølging av en mentor ved Guttas Campus sitt mentorsenter. Målet er at guttene skal fullføre videregående skole. Guttas Campus første camp i Nord-Norge planlegges gjennomført i Harstad sommeren 2022. Kavlifondet støtter oppstart og etablering av Guttas Campus Nord med tre millioner kroner over tre år.

ÅRETS TILDELINGER: NORGE

HJERTER:
På tross av pandemi klarte Kulturhjerte på Lillehammer å opprettholde god aktivitet gjennom hele 2021. Det resulterte i forestillingene Ut av mørket i mai 2021 og FAME i februar 2022. Her er glimt fra året som gikk. (Foto: Kulturhjerte)

FERIE FOR ALLE: Frelsesarmeen tilbyr et bredt spekter av gratis ferieaktiviteter over hele landet. Familieferier med fiske og annet friluftsliv langs kysten er populært om sommeren. (Illustrasjonsfoto: Frelsesarmeen)

Frelsesarmeen

Stadig flere barn i Norge vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt, og uten mulighet til å dra på ferie. Tradisjonelt har det vært arrangert familieferier på Frelsesarmeens egne steder på Jeløya og på Holmavatn, fire uker hver sommer, i regi av Frelsesarmeen sentralt. Da pandemien i 2020 satt en stopper for gjennomføringen av disse leirene, begynte lokale avdelinger av Frelsesarmeen å arrangere lokale tilbud til samme målgruppe. Ved å utvide tilbudet til lokale arenaer, når de ut til en større gruppe barn og unge med tilbud om aktiviteter i ferien.

Kavlifondet støtter Frelsesarmeen med én million kroner for å sikre at de kan drive gratis ferietilbud i 2022 for barnefamilier som strever økonomisk.

Voksne for Barn

Med støtte fra Kavlifondet skal Voksne for Barn gjøre livsmestringsprogrammet «Passport – livsmestring i skolen» tilgjengelig på skolen for 4500 barn i Norge. Passport er utviklet for å fremme god psykisk helse og sosial og emosjonell kompetanse hos barn på mellomtrinnet i skolen. Programmet består av 29 økter der barna, sammen med sin lærer og klassekamerater, er innom ulike tema som følelser, vennskap, rett og urett, konflikthåndtering og forandringer i livet. Programmet skal også forebygge mobbing gjennom å legge til rette for gode, støttende relasjoner, inkludering og vennskap i klassene.

Kavlifondet støtter Voksne for Barn med to millioner kroner. Midlene skal gå til å videreutvikle, implementere og spre Passport til ti nye kommuner og 30 enkeltskoler hvert år i perioden 2021-2023.

ÅRETS TILDELINGER: NORGE

GUTTA I VEST:
Siden oppstarten i 2018 har totalt 165 gutter deltatt på Guttas Campus i Oslo og Vestland. Guttene jobber både med lesing, skriving og regning, og med de syv «karakterstyrkene»: selvkontroll, viljestyrke, sosial kompetanse, engasjement, takknemlighet, nysgjerrighet og optimisme.

Evalueringer viser at det store flertallet av deltakerne har oppnådd svært god progresjon både faglig og personlig, og gått videre på videregående utdanning. Her fra læringscampen i Vestland i 2021, som Kavlifondet bidro til gjennom en tildeling. (Foto: Trude Brun Wilhelmsen)

NY FORELDREGUIDE: Lansering av den nye foreldreguiden i februar 2022. F. v. Rune Mørland fra Kavlifondet, barnepsykiater Øystein Elgen, psykolog Frode Thuen, og gründerne av VI-appen, Kristian Elgen og Rachel Elgen. (Foto: Lise Skjæraasen)

TIKTOK-PSYKOLOGEN: Maria A. Østhassel er @psyktdeg i sosiale medier og arbeider som psykolog hos den digitale tjenesten epsyk.no. (Foto: Kristoffer Myhre)

Mini-RISK

Mini-RISK er et program utviklet ved Sørlandets sykehus (ABUP) med mål om å forhindre at engstelige barn utvikler en angstdiagnose. Programmet er vel utprøvd lokalt og på plass i flere av grunnskolene i Kristiansand kommune. Det er ingen krav til diagnose. Barn og unge deltar sammen med foreldrene i grupper på ti samlinger i regi av skolen. Her lærer de om følelsesregulering, håndtering av engstelse og de får tilgang til verktøy for å mestre situasjoner barnet strever med. Samlingene ledes av Mini-RISK-utdannede helsesykepleiere og sosiallærere. Kavlifondet støtter Mini-RISK med 2,04 millioner kroner i 2022-2023. Midlene skal gå til implementering av Mini-RISK-grupper for engstelige barn og unge i samtlige skoler i Kristiansand.

VI-appen for foreldre

VI-appen har blitt lastet ned 53 000 ganger siden den ble lansert i 2020 og er et gratis hverdagsverktøy for par som ønsker å styrke forholdet sitt. Den er utviklet i samarbeid med noen av Norges fremste fageksperter innen samliv og parterapi. I 2021 støttet Kavlifondet utvikling av en egen foreldreguide i VI-appen. Foreldreguiden er et lavterskel, faglig forankret tilbud for alle foreldre, hvor noen av Norges mest erfarne fageksperter gir gratis råd og veiledning til foreldre om stort og smått i relasjonen til barna i hverdagen. Gjennom å styrke foreldrene i foreldrerollen, vil VI-appen bidra til at enda flere barn får gode oppvekstvilkår med trygge, gode foreldre. I 2021 tildelte Kavlifondet VI-appen 750 000 kroner til utvikling av foreldreguiden.

@Psyktdeg

Psykolog Maria Abrahamsen Østhassel begynte å formidle informasjon, råd og kunnskap om psykisk helse som @psyktdeg på Instagram og TikTok da Norge stengte ned under pandemien. Hun fikk raskt titusener av følgere. Østhassel formidler og forklarer ulike tema innen psykisk helse på en lettfattelig og humoristisk måte, gjerne akkompagnert av kjappe videosnutter og tekster som går rett på sak. Formålet er å hjelpe barn og unge med å håndtere store og små utfordringer de møter i hverdagen. Kavlifondet tildelte Østhassel 750 000 kroner til drift og utvikling av hennes kontoer samt produksjon av SnapChat-serien Merkelapp rettet mot ungdom i 2021. Merkelapp handler om å leve med ulike tilstander, livssituasjoner, sykdommer eller andre ting som gjør at man blir satt i bås.

Matvett

Matvett er mat- og serveringsbransjens selskap for å forebygge og redusere matsvinn. De samarbeider med matbransjen, myndigheter og forskningsmiljøer for å halvere matsvinnet i Norge innen 2030. Kavlifondet støtter Matvetts arbeid i 2021 og 2022 med 300 000 kroner. Støtten går blant annet til utvikling og formidling av en digital formidlingsplattform med ulike ressurser, som undervisningsopplegg og informasjonsmateriell for skoler og andre aktører som arbeider mot matsvinn mot forbruker. Fra plattformen skal det også rulles ut kampanjer for å gjøre kjent gode verktøy og ressurser både hos Matvett og andre aktører som arbeider mot matsvinn.

Serverte #Klimafrokost nummer 50

I 2021 arrangerte Norsk klimastiftelse #Klimafrokost nummer 50 med støtte fra Kavlifondet. Utviklingsminister Anne Beathe Tvinnereim og Flyktninghjelpens generalsekretær, Jan Egeland, var blant paneldeltakerne.

JUBILEUMSPANEL: F. v. Flyktninghjelpens generalsekretær, Jan Egeland, Lene Westgaard-Halle (H), Dag-Inge Ulstein (KrF) og Guri Melby (V). (Foto: Hanne Eide Andersen/Kavlifondet)

Milepælen ble markert med å sette de som rammes aller hardest av klimakrisen i sentrum: Mennesker i fattige og kriserammede områder i verden.

– Klimakrisen treffer så enormt urettferdig. Fattige land med lave utslipp har ikke ressurser til å investere for å takle et endret klima. De risikerer å stå ganske uforberedte når klimaet blir villere og våtere, sier nestleder i tankesmien Norsk klimastiftelse, Anne Jortveit. Jortveit er prosjektleder for #Klimafrokost

– Vi som bor i privilegerte land med store utslipp per innbygger, og vi som har en velfylt pengebinge takket være fossil energi, har også et ansvar for de andres ve og vel. Det ville vi få frem på den 50. #Klimafrokosten.

Kavlifondet har støttet gjennomføring av #Klimafrokost helt siden Norsk klimastiftelse arrangerte den aller første frokosten høsten 2014. Arrangementet har befestet seg som en populær og anerkjent arena for kunnskapsbaserte samtaler og diskusjoner om løsninger på klimautfordringene.

– Kavlifondet har med glede og entusiasme støttet og fulgt #Klimafrokosts utvikling i disse årene, sier daglig leder i Kavlifondet, Inger Elise Iversen.

– Det er et stort behov for møteplasser der man både deler kunnskap, debatterer i saklige former og lytter til hverandre på tvers av sektorer, fagdisipliner og politiske ståsted. Med #Klimafrokost har Norsk klimastiftelse lyktes med å etablere en slik arena, fortsetter Iversen.

#Klimafrokost er gratis og åpent for alle, og strømmes alltid direkte i sosiale medier. Både fageksperter, forskere, politikere og sivilsamfunn er godt representert i publikum og panel på #Klimafrokost. Programsjef Anne Jortveit fra Klimastiftelsen vektlegger saklige, konstruktive tilnærminger og debatter. Per i dag arrangeres #Klimafrokost i Oslo, Stavanger, Trondheim og Bergen.

Kavlifondet tildelte i 2020 støtte til gjennomføring av #Klimafrokost i 2021-2023.

Fra tube til sykkel med Kavli og Aksjon Gjenvinning

Visste du at 1000 Kavli-tuber kan bli til en sykkel? Med Dag Otto Lauritzen på laget, har Aksjon Gjenvinning lært flere tusen skoleelever at Kavli-tuben er laget av aluminium som kan resirkuleres som metall.

– Vi i Kavli produserer mer enn 20 millioner tuber med smøreost i året. Samtidig vet bare én av fem at den skal resirkuleres som metallemballasje. Når tubene kastes i restavfallet, mister vi verdifulle ressurser. Det vil vi endre på, sier administrerende direktør i Kavli, Kristine Aasheim, som har som mål at alle skal vite at aluminiumstuben kan bli til nye, nyttige ting når den resirkuleres.

Det var bakteppet da Kavli i 2021 valgte å bli medarrangør av Aksjon Gjenvinning, sammen med Forskerfabrikken, Norsk

DRØMME-GJENVINNINGSLAGET: Fra venstre Ingelin Moltu Frækhaug og Martin Nygaard fra Kavli Norge, Dag Otto Lauritzen, Kavlifondets Rune Mørland og Anne Eriksen fra Forskerfabrikken. (Foto: Kavli)

Metallgjenvinning og Hydro Aluminium. Hovedmålet med aksjonen er å lære elever fra 5. til 7. trinn om resirkulering og gjenbruk av aluminiumsemballasje.

– Barn og unge skal både erfare og selv bidra til at økt gjenvinning blir en enda større del av klimaløsningen i Norge og verden, forteller Aasheim.

Siden 2018 har 77 000 skoleelever deltatt. Til sammen har elevene sørget for at mer enn 719 millioner gjenstander av aluminium har blitt resirkulert.

ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON

Kavli ble med som arrangør, og Kavlifondet gikk inn med 300 000 kroner i støtte til gjennomføringen av Aksjon Gjenvinning i 2021.

– Støtten til Aksjon Gjenvinning var et naturlig ledd i Kavlifondets satsing på prosjekter som fremmer gode løsninger for klima og miljø, sier leder for strategi og utvikling i Kavlifondet, Rune Mørland.

Han viser til at prosjekter for ansvarlig forbruk og produksjon er prioritert i Kavlifondets tildelingsstrategi for 2021-2023.

– Som eier av et matvarekonsern har vi både et eget ansvar og eget potensial for å bidra til gode løsninger på dette området. Med Aksjon Gjenvinning er det en bonus at vi får bidra til å spre

BEGEISTRET: Dag Otto Lauritzen ble begeistret da han hørte at Kavli-tuben kan gjenvinnes som en sykkel og andre nyttige ting. (Foto: Martin Nygaard/Kavli Norge)

«Bare én av fem vet at kavliost-tuben skal resirkuleres som metallemballasje.»

viktig kunnskap om resirkulering av Kavli-tuben, fortsetter Mørland.

Han påpeker at salget av smøreost står for en stor del av overskuddet som Kavlifondet hvert år deler ut til gode formål.

– Både Kavli og vi arbeider for at verdiskapingen bak overskuddet skal være mest mulig bærekraftig, for både klima, miljø og mennesker, understreker Mørland.

DAG OTTO PÅ GJENVINNINGSLAGET

For å spre budskapet allierte Kavli og Aksjon Gjenvinning seg med programleder i Kompani Lauritzen og tidligere sykkelproff, Dag Otto Lauritzen. Som forberedelser besøkte Lauritzen, Kavli og Forskerfabrikken det store gjenvinningsanlegget Sirkel i Fredrikstad, og møtte en engasjert barnefamilie som er ekstra opptatte av kildesortering.

– Resultatet ble en serie med lærerike og underholdende informasjonsvideoer med Dag Otto, som igjen dannet grunnlag for flere spennende aktiviteter i klasserommet, forteller Kavlis Kristine Aasheim.

FRA KAST TIL KUNST

Aksjonen ble gjennomført i november. Totalt deltok 7468 skoleelever fordelt på 423 klasser.

Gjennom filmer med Dag Otto, ulike aktiviteter og oppgaver fikk elevene lære om hvordan Kavli smøreosttuber og annen aluminiumsemballasje kan resirkuleres som metall og gjenoppstå som nye, nyttige ting, som for eksempel en sykkel.

Alle elevene måtte også registrere aluminiumsemballasje fra eget husholdningsavfall i to uker.

– Slik fikk vi også spredt informasjon om at tuben skal resirkuleres som metall til resten av familien, forklarer Aasheim.

Andre del av aksjonen var en gjenbruks-konkurranse. Her arbeidet elevene i grupper for å utvikle et kreative ideer til ting som kan lages av brukt aluminiumsemballasje. Her kom det inn alt i fra spennende kunst til brukbare, nyttige gjenstander.

762 KILO AVFALL

5. klasse ved Nes skole i Viken vant resirkuleringsdelen, med 4,5 kilo resirkulert metallemballasje per elev. Til sammen ble det samlet inn hele 762 kilo metallavfall!

– Det er helt utrolig, og et virkelig bevis på at aluminiumsemballasje er en skatt som må gjenvinnes og ikke kastes i søppelet. Sammen har vi engasjert tusenvis av barn og unge til å gjøre en viktig innsats for miljøet, oppsummerer Kavlis administrerende direktør.

– Men dette er bare starten på dette viktige arbeidet, understreker Aasheim.

– Det er fortsatt mange som trenger å få vite hvordan de resirkulerer Kavliost-tuben, og vi i Kavli gleder oss allerede til Aksjon Gjenvinning 2022. Målet da er å øke innsamlingen av metall, og det er vi sikre på at skoleelevene og aksjonen kan få til! Klarer vi to tonn i år?

Gjenbrukspris til enhjørningpennal

Vinnerne av Aksjon Gjenvinnings gjenbrukskonkurranse 2021 ble Sædalen skole i Bergen. Femteklassingene vant med sitt fargerike pennal laget av brukt aluminiumsemballasje.

En jury fra Kavli, Forskerfabrikken, Norsk Gjenvinning og Hydro Aluminium kåret vinnerne ut i fra to kriterier: **Idéen måtte ha en bruksfunksjon og være laget av metallemballasje.**

– Her kom det inn bilder av modeller som viste alt fra luftballonger til hyttedusjer, forteller administrerende direktør i Kavli Norge, Kristine Aasheim.

OVER 100 BIDRAG

Totalt kom det inn over 100 bidrag til gjenbrukskonkurransen. Til slutt var det 5. trinn ved Sædalen skole som gikk av med seieren og premien på 15 000 kroner, for et fargerikt pennal laget av brukt aluminiumsemballasje. Pennalet blir av juryen beskrevet som både «brukervennlig og dekorativt». Det fungerer som en beholder til skrivebordet, med plass til tape, viskelær, blyanter og blyantspisser. Andreplassen gikk til 7. trinn ved Kviteseid Skule i Telemark, mens klasse 7C ved Bryn og Hammerbakken skole i Bærum kom på tredjeplass.

KREATIVE VINNERE: Valentina, Alvilde, Malene og Live fra Sædalen skole i Bergen. (Foto: Ingelin Moltu Frækhaug/Kavli Norge)

SJOKKERTE VINNERE

Hjernene bak vinnerbidraget er 11-åringene Valentina, Alvilde, Malene og Live. Kvartetten fra Sædalen skole er storfornøyde med å ha utkonkurrert så mange andre klasser.

– Det var veldig gøy, sier Valentina, og legger til at ideen til hestepennalet kom fra et magasin som bestemoren kjøpte til henne.

– Jeg ble veldig stolt, legger Malene til. Alvilde forteller at hun ble sjokkert da hun hørte at de vant. Live er enig.

– Tenk at det var over 100 ideer og så valgte de enhjørningpennalet vårt. Det er veldig gøy og så får man noe godt ut av det, sier hun.

Fra påsken 2022 skal Sædalen skoles gjenbruksidé være på plass i den nye utstillingen på VilVite-senteret i Bergen.

Kristine Aasheim har tro på å inspirere unge tidlig.

– Da kan vi vekke et engasjement og etablere gode miljøvaner som varer livet ut. Det er det vi i Aksjon Gjenvinning ønsker å få til. Og så ønsker vi at elevene skal se at deres hverdags-bidrag kan gjøre en reell forskjell, sier hun.

AKJSON GJENVINNING

GLADE VINNERE: Administrerende direktør i Kavli Norge, Kristine Aasheim delte ut gavesjekken til Valentina, Live, Malene og Alvilde, som utgjorde vinnerlaget. (Foto: Martin Nygaard/ Kavli Norge)

BURSDAGSHJELP: Matsentralene har hatt økt pågang fra organisasjoner som hjelper familier som lever med vedvarende lavinntekt og andre vanskeligstilte. Ved Matsentralen Sør er lokale bedrifter som Hennig Olsen og Sørlandschips kjærkomne samarbeidspartnere! (Foto: Hanne Eide Andersen/Kavlifondet)

Viderefører støtten til Matsentralen Norge

Kavlifondet tildelte i 2021 to millioner kroner til matsentralenes paraplyorganisasjon, Matsentralen Norge.

En matsentral omfordeler overskuddsmat fra matbransjen til ideelle organisasjoner som hjelper vanskeligstilte. Slik sørger de for at god mat som av ulike årsaker ikke kan selges, blir til nytte for noen av dem som trenger det aller mest.

I 2021 reddet de åtte matsentralene tilsammen over 4000 tonn mat fra kasting og omfordelte den til over 480 ideelle organisasjoner. Matsentralene samarbeider med rundt 250 aktører i matbransjen.

Matsentralen Norge er paraplyorganisasjonen for et nettverk av totalt åtte matsentraler over hele Norge. Midlene fra Kavlifondet skal blant annet gå til å styrke drift og utvikling av organisasjonen gjennom ansettelse av en daglig leder på fulltid.

Kavlifondet har støttet matsentralene siden den aller første ble etablert i Oslo i 2013. Totalt har stiftelsen bidratt med 19,2 millioner kroner til oppstart, etablering og utvikling av de åtte sentralene.

«Matsentralene er et signaturprosjekt i vårt arbeid for å bidra til gode klimaløsninger, med fokus på ansvarlig forbruk og produksjon.»

Daglig leder i Kavlifondet, Inger Elise Iversen

NY SJANSE: Ida M. Cowell er driftsmedarbeider ved Matsentralen Oslo. (Foto: Hanne Eide Andersen/Kavlifondet)

– Matsentralene er et signaturprosjekt i vårt arbeid for å bidra til gode klimaløsninger, med fokus på ansvarlig forbruk og produksjon, sier daglig leder i Kavlifondet, Inger Elise Iversen.

Hun påpeker at matsentralene også støtter oppunder målet om å fremme god psykisk helse og oppvekstvilkår for barn og unge, ved at maten de omfordeler går til ideelle organisasjoner, som hjelper familier som lever med lavinntekt og andre utfordringer. Matsentralene tilbyr også arbeidssøkere arbeidstrening i samarbeid med Nav, og bidrar som en ressurs for eksisterende og nye aktører innen omfordeling av overskuddsmat.

Prosjekter i Sverige

Maskrosbarn

Maskrosbarn (på norsk: Løvetannbarn) er en rettighetsorganisasjon for barn som vokser opp i ustabile omgivelser med foreldre med psykisk sykdom, rusmisbruk og/eller utsetter barna for vold. Maskrosbarn gir ungdom fra 13-18 år kunnskap om egen situasjon og rettigheter, og vil styrke deres egen identitet uavhengig av foreldrenes situasjon og den rollen de har i familien. Medarbeiderne i Maskrosbarn har både relevant utdanning og egen erfaring med de utfordringene som målgruppen lever med. Kavlifondet har bidratt til at Maskrosbarn kunne etablere seg i Malmö, med hele Skåne som sitt nedslagsfelt. I 2021 tildelte Kavlifondet ytterligere én million kroner til drift og utvikling av av Malmø-avdelingen i 2022.

MASKROSBARN: Hos Maskrosbarn møtes barn og unge av medarbeidere som i tillegg til relevant faglig bakgrunn, også har erfaringskompetanse fra egne liv. (Foto: Maskrosbarn)

FREMTIDSVERKSTED: Bilde fra Erikshjälpens Fremtidsverksted i Adolfsberg i Helsingborg, som Kavlifondet støtter fra før av. (Foto: Erikshjälpen)

Stockholm Stadsmission, Ung Stasjon

Ung Stasjon er et tilbud som skal skape tilhørighet, fellesskap og positiv forandring gjennom aktiviteter rundt mat og måltider. Målet er å styrke deltakernes selvstendighet og følelse av kontroll over eget liv. Ung Stasjon er en del av Stockholm Stadsmissions arbeid med sosial omsorg. Prosjektet er i tråd med organisasjonens visjon om å bidra til et samfunn hvor alle har makt til å forme sine egne liv.

Kavlifondet støtter Stockholm Stadsmissions arbeid med å utvide Ung Stasjon med 2,5 millioner kroner i 2021-2022.

MÅLTID MED MENING: Kaffe og kos ved Ung Stasjon på Vårberg i Stockholm. Våren 2020 måtte de flytte mange aktiviteter utendørs på grunn av covid-19. (Foto: Anna Z. Ek)

Göteborg Stadsmission

Göteborgs Stadsmission er medlem av Sveriges Stadsmissioner (tilsvarende Kirkens Bymisjon i Norge). Organisasjonen hjelper mennesker i en vanskelig livssituasjon med et bredt spekter av aktiviteter og tilbud. Målet er å gi akutt hjelp til dem som trenger det mest, og samtidig gi langsiktig hjelp til mennesker som ønsker å endre livet i positiv retning på sikt. Kavlifondet har støttet Göteborg Stadsmissions drift av en matsentral siden 2018. Her tar de imot overskuddsmat fra lokale matvareaktører og bruker den i sine egne tilbud til vanskeligstilte i Göteborg. Kavlifondet støtter Göteborg Stadsmission med 800 000 kroner til drift av matsentral i 2021.

Mind Sverige – Selvmordslinjen

Mind Sverige er en organisasjon for mental helse, og driver blant annet det nasjonale samtaletilbudet «Selvmordslinjen» på telefon og chat. Selvmordslinjen bemannes i hovedsak av frivillige som har fått opplæring i å snakke med personer med selvmordstanker, og samtalene skjer både via telefon, chat og e-post. Under pandemien økte pågangen til Selvmordslinjen dramatisk. Analyser av samtaletjenesten viser at den virker: I 2020 følte 85 prosent av brukerne at de ble hørt og forstått. 46 prosent opplevde reduserte selvmordstanker, og 54 prosent mente at samtalen hadde redusert følelsen av ensomhet.

Kavlifondet støtter Mind Sverige med to millioner kroner i 2021-2022. Midlene skal gå til utvikling av tjenesten, opplæring av flere frivillige og etablering av nye avdelinger.

Erikshjälpens Fremtidsverksted Uppsala

Fremtidsverkstedet er et tilbud for barn og ungdom i Uppsala i Sverige. Det overordnede målet er å redusere og forebygge utenforskap i områder med sosioøkonomiske utfordringer. Hos Fremtidsverkstedet får barn og unge mulighet til å utvikle seg kreativt og sosialt sammen med andre, i positive omgivelser. Kavlifondet støtter Erikshjälpens med 2,49 millioner kroner i 2021-2023. Med den nye støtten starter Erikshjälpens opp et fremtidsverksted i Gränby bydel i Uppsala, en bydel med rundt 8000 innbyggere.

En Frisk Generation

Ved å tilby barnefamilier gratis aktiviteter, kunnskap om sunn mat og foreldrestøtte, skal En Frisk Generation bidra til å bedre fysisk og psykisk helse, styrke familierelasjoner, og bidra til økt integrasjon og tryggere boligområder. Å bevege seg og spise sunt er en forutsetning for god fysisk og psykisk helse. En Frisk Generations metode er å styrke familierelasjonene, gjennom at barn og foreldre deltar i aktiviteter sammen, noe mange ikke prioriterer i dag. Aktivitetene gjennomføres stort sett utendørs og i nærområdet. Det gjør at foreldre og barn føler seg tryggere på å delta. Kavlifondet støtter En Frisk Generations arbeid med 2,5 millioner kroner i 2021-2023.

FREMTIDSVERKSTED: Kavlifondet har siden 2019 også støttet Fremtidsverkstedet i Adolfsberg, Helsingborg. (Foto: Erikshjälpen)

VAKRE OMGIVELSER: Birkheads Wild gir noen av de mest utsatte barna og ungdommene i lokalsamfunnet mulighet til friluftsaktiviteter på en vakker naturtomt i nærheten av Primula Cheese-fabrikken i Gateshead.
(Foto: Birkheads Wild)

Prosjekter i Storbritannia

FareShare North East

FareShare North East (FSNE) arbeider for å redusere matsvinn og omfordele overskuddsmat fra dagligvarehandelen og matvareprodusenter. Mottakerne er organisasjoner som jobber for sårbare mennesker i Nordøst-England. Organisasjonene som mottar og distribuerer maten, bistår mennesker som er sosialt ekskludert, som sliter med underernæring eller mangler mat. Det kan eksempelvis være sentre for overgrepsutsatte, mennesker som utsettes for vold i nære relasjoner, hjemløse eller barnefamilier som lever i fattigdom. FSNE driver også et arbeidstreningsprogram for unge mennesker som av ulike årsaker står utenfor arbeidslivet. Kavlifondet støtter FareShare North East med to millioner kroner i 2022-2023.

REfUSE

Ideell, sosial virksomhet i Durham, nær Newcastle, som samler inn overskuddsmat fra matbransjen for å omfordele den, blant annet til REfUSEs eget café-, matkasse- og cateringstilbud, hvor mennesker med lavinntekt kan betale det de har mulighet til («Pay As You Feel»). Tilbyr arbeidstrening og andre tiltak for ungdom med utfordringer knyttet til læring, psykisk helse, rusavhengighet og livsmestring, og et kunnskapsprogram om matsvinn for elever i grunnskolen. Kavlifondet støtter REfUSE med 1,3 millioner kroner for 2022-2023 til å utvide virksomheten, blant annet med et pilotprogram om bærekraftig matdyrking for skolebarn, ernærings- og matlagingskurs for familier, og flere holdningsskapende aktiviteter for matredding.

Bind Food Waste

Bind er en matsentral i Newcastle som bruker kreative metoder for å redusere matsvinn. Fokuset er på å endre folks holdning til matsvinn og forbruk, bidra med kunnskap i skolene og samarbeide med privat og offentlig sektor for å redusere matsvinn. Bind redder i gjennomsnitt to tonn mat i uken, eller cirka 100 tonn i året fra kasting. Som del av arbeidet har Bind etablert en kafé kalt The Magic Hat. Her selges god overskuddsmat med konseptet «pay as you feel» (betal det du har lyst til). Kavlifondet støtter Bind med 1,35 millioner NOK for 2022-2023 for at de skal kunne oppskalere virksomheten sin.

Birkheads Wild

Birkheads Wild er en sosial entreprenørbedrift i vakre naturområder i Gateshead i Nordøst-England. Her tilbyr de utendørs aktiviteter for barn som av ulike årsaker faller utenfor det vanlige skolesystemet. Birkheads Wild driver en friluftsgruppe for 11-14-åringer og et etter-skoletilbud for barn under 11 år. De tilbyr også alternativ skole for barn og unge som av ulike årsaker faller utenfor den offentlige skolen på grunn av atferdsproblemer. I 2021 tildelte Kavlifondet 300 000 kroner til Birkheads Wild. Støtten skal gå til å øke kapasiteten og ledelse av organisasjonen, samt sikre tilpasset program for åtte av de mest utsatte ungdommene i løpet av 2022-2023.

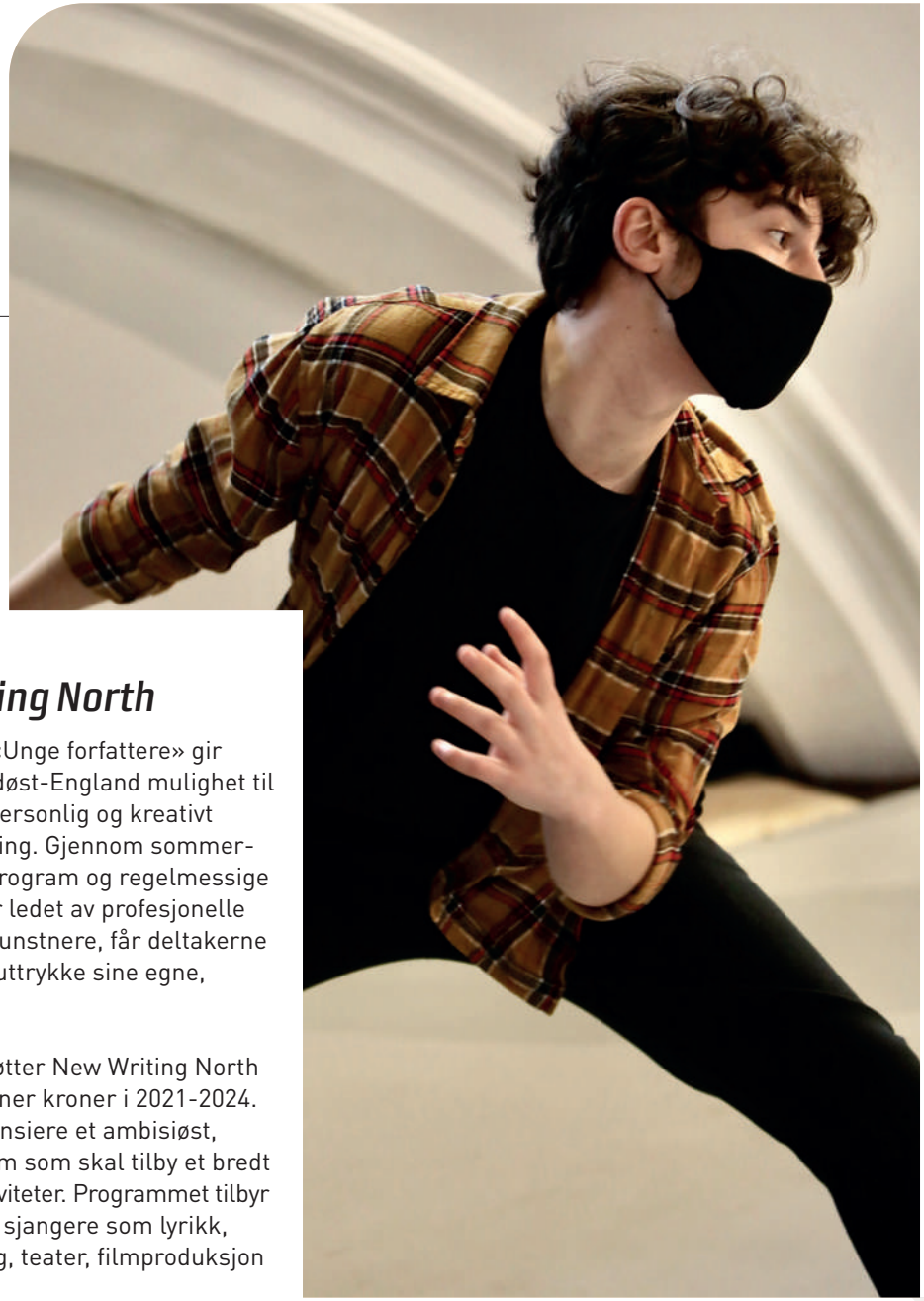

POETRY DANCE: Noen av deltakerne i Young Writers som var med på å lage dansefilmen I Welcome The Hurdles i 2021. (Foto: Pete Huggins)

New Writing North

Programmet «Unge forfattere» gir ungdom i Nordøst-England mulighet til å utvikle seg personlig og kreativt gjennom skriving. Gjennom sommer-skoler, talentprogram og regelmessige mesterklasser ledet av profesjonelle forfattere og kunstnere, får deltakerne mulighet til å uttrykke sine egne, kreative ideer.

Kavlifondet støtter New Writing North med 3,6 millioner kroner i 2021-2024. Støtten vil finansiere et ambisiøst, treårig program som skal tilby et bredt spekter av aktiviteter. Programmet tilbyr undervisning i sjangere som lyrikk, rap, låtskriving, teater, filmproduksjon og podkast.

Internasjonale utviklingsprosjekter

30 prosent av Kavlifondets midler går til prosjekter i land hvor utfordringer som fattigdom og sosial ulikhet er utbredt.

MILJØVENNLIG JOBB: Zenebech Odiro på jobb for Waste for Value-prosjektet i Shashemene, en by 240 km fra hovedstaden Addis Abeba i Etiopia. Prosjektet utvides slik at enda flere kvinner får nye jobbmuligheter som kommer klima og miljø til gode. (Foto: Hilina Abebe/Kirkens Nødhjelp)

Adra Norge

Kavlifondet støtter Adra Norge med 4,9 millioner kroner i 2022-2023. Midlene skal gå til et prosjekt med flere tilbud til ungdommer fra familier med lavinntekt og ulike sosiale utfordringer i Etiopia. Gjennom prosjektet vil minst 360 studenter få godkjent utdanning innen installasjon og vedlikehold av solcelleteknologi. Solcelleindustrien er et voksende marked i Etiopia, og etterspørselen etter installatører øker. 300 av studentene vil få relevante jobber i den fornybare energisektoren, som blir stadig viktigere i møte med klimaendringene. Minst 600 studenter skal delta på kursene i avfallshåndtering og gjenvinning. Støtten fra Kavlifondet skal også sikre at 600 studenter får økt tilgang til psykisk helsehjelp og psykososial støtte.

Kirkens Nødhjelp Waste for Value

Kirkens Nødhjelps prosjekt Waste for Value gir nye arbeidsplasser til kvinner i Etiopia gjennom innsamling og resirkulering av plast og papir. Mangel på systemer og strukturer for opprydding, innsamling og resirkulering gjør at verken plast, papir eller metall i noen særlig grad blir ryddet og gjenvunnet. Kirkens Nødhjelp har opprettet flere lokale kooperativer som samler inn søppel i ulike deler av landet. Avfallet blir fraktet til hovedstaden Addis Abeba hvor det blir resirkulert og solgt til gjenbruk. I kooperativene har mange, særlig kvinner, fått en ny mulighet til inntektsgivende arbeid i ordnede forhold. Kavlifondet støtter Kirkens Nødhjelp med 1,5 millioner kroner til å utvide Waste for Value i 2021-2022.

TV-aksjonen – Barn, ikke brud, Plan Norge

Hvert tredje sekund blir en jente giftet bort et sted i verden, ifølge tall fra Plan International. Det er i Bangladesh, Nepal, Malawi, Mali og Niger at barneekteskap er mest utbredt. Kavlifondet har i 2021 tildelt NRK TV-aksjonen for Plan Norge 500 000 kroner, som skal brukes til å jobbe for at jenter i disse landene får bli på skolen, at barn, unge og eldre får opplæring i jenters rettigheter og i likestilling og at lovverket skal beskytte barn fra å bli giftet bort. Målet er å nå ut til tre millioner mennesker med midlene fra TV-aksjonen.

LEAP Science & Math Schools, Cape Town

LEAP Science and Maths Schools er en uavhengig organisasjon som tilbyr gratis kvalitetsutdanning på videregående nivå for fattige barn fra sørafrikanske townships. Målet er å få så mange av elevene som mulig til å oppnå akademiske resultater som kvalifiserer dem til høyere utdanning. Modellen til LEAP fokuserer på «hele barnet» med mål om å bistå elevene så de kan fortsette med akademiske studier når de uteksamineres. Obligatoriske livsmestringstimer skal gi psykososial støtte, bygge selvbilde og selvtillit, og motivere elevene til å bli ansvarlige medborgere i egne lokalsamfunn. Kavlifondet støtter LEAP Science & Maths Schools med 6,4 millioner kroner i 2022-2023. Den nye avtalen vil sikre nærmere 170 unge sørafrikanere tilgang til kvalitetsutdanning i årene som kommer.

ÅRETS TILDELINGER: INTERNASJONALE UTVIKLINGSPROSJEKTER

KVALITETSSKOLE:
Gjennom tildeling gjort tidligere år støttet Kavlifondet også Streetlight Schools Jeppe Park i Johannesburg, som gir barn i fattige bydeler i Johannesburg gratis skole av god kvalitet etter internasjonal standard. Her fra undervisning i februar 2022. Tildeling på NOK 4,5 millioner ble gjort i 2020 (Foto: Heidi Lindberg Augestad)

ENDELIG ARTIUM:
Feiring av vel fortjente vitnemål ved LEAP Science and Math Schools i Cape Town i starten av 2022. (Foto: LEAP)

JENTER PRIORITERES:
Målgruppen for Strømmestiftelsens livsmestringsprogram Samvad er ungdom 13-19 år som har droppet ut av skolen. Både gutter og jenter kan delta, men jenter prioriteres fordi de særlig hindres i å få skolegang og utdanning i Nepal. I løpet av et ettårig kurs, som kombinerer livsmestring med enkel yrkesopplæring, får deltakerne viktig kunnskap om samfunnet de lever i, sin egen situasjon og hvilke rettigheter de har. De siste tre månedene vektlegges enkel yrkesopplæring, lese- og skriveferdigheter. Rapporter viser blant annet betydelig reduksjon i barneekteskap i områder hvor Samvad er utrullet. Kavlifondet støttet Samvad i 2021 gjennom en fireårig støtteavtale fra 2019. Avtalen sikrer over 4000 barn og unge deltakelse i Samvad. Bildet er fra Samvad-grupper i det sørlige Nepal i 2020. (Foto: Øystein Venås Sørensen/Strømmestiftelsen)

Verden rundt med Kavlifondet

I dag fordeles 70 prosent av midlene til de fire landene hvor Kavli har matproduksjon: Norge, Sverige, Finland og Storbritannia. Resten fordeles til bistandsprosjekter.

– Vi er stolte av å være en stiftelse med et internasjonalt engasjement, sier tildelingsansvarlig for internasjonale utviklingsprosjekter i Kavlifondet, Rune Mørland.

Kavlifondet har siden 2001 delt ut over 300 millioner kroner til ulike bistands prosjekter i Afrika og Asia. Skolegang for barn og unge, jobbskaping, mødrehelse, spedbarnhelse, utvikling av vaksine mot rotaviruset, arbeid mot barneekteskap og livsmestrings program for ungdom er noen av områdene Kavlifondet har støttet.

Nå støtter stiftelsen utviklingsprosjekter innen de to prioriterte områdene i dagens tildelingsstrategi, barn og unges psykiske helse og gode løsninger for klima og miljø, med vekt på ansvarlig forbruk og produksjon.

– I dag er det viktigere enn noensinne at vi løfter blikket, står sammen globalt og bidrar til at barn og unge også utenfor vår egen del av verden er trygge og har de samme mulighetene for en god fremtid, sier Mørland.

Kartet viser landene Kavlifondet har hatt prosjekter i gjennom tidene.

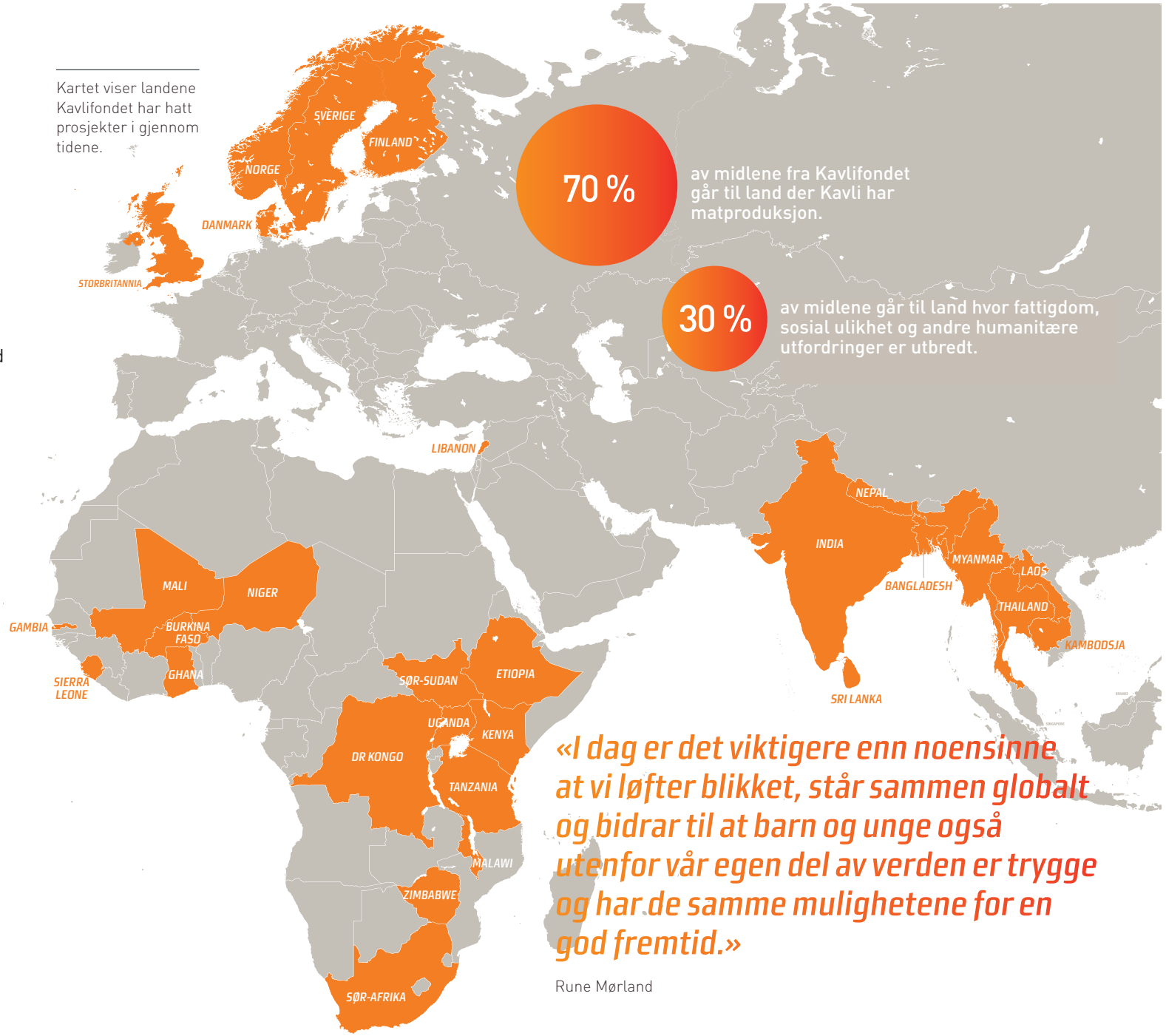

«I dag er det viktigere enn noensinne at vi løfter blikket, står sammen globalt og bidrar til at barn og unge også utenfor vår egen del av verden er trygge og har de samme mulighetene for en god fremtid.»

Rune Mørland

Brukermedvirkning sikrer nyttig forskning

– Kavlifondet vil sikre at våre forskningsmidler går til nyttig helseforskning. Da må vi også involvere de som skal bruke den i tillegg til fagekspertene, sier daglig leder i Kavlifondet, Inger Elise Iversen.

Foto: iStock (Getty Images)

– I Kavlifondet stiller vi oss kontinuerlig spørsmål om hvordan vi kan sikre at vi støtter gode formål som faktisk er til nytte samfunnet, sier Iversen.

VILLE LÆRE MER

I 2016 var hun tilstede på en forskningskonferanse hos Stiftelsen Dam. På scenen holdt stiftelsens programsjef, Jan Ole-Hesselberg, et innlegg om bortkastet helseforskning. Kavlifondets daglige leder ble engasjert da hun fikk høre at 85 prosent av all helseforskning i verden er bortkastet. I følge en studie, publisert i The Lancet i 2009, pøses det årlig nesten 850 milliarder kroner inn i helseforskning som aldri kommer verken pasienter, pårørende eller helsepersonell til gode.

– Kavlifondets styre var svært forover-lente og ville lære mer om hvordan vi kunne tildele forskningsmidler mer målrettet og med bedre kvalitet, forteller hun.

Etter konferansen tok Kavlifondets daglig leder derfor kontakt med Stiftelsen Dam og Hesselberg for å få råd om hvordan Kavlifondet best kunne sikre at overskuddet fra Kavli gikk til forskning med reell nytteverdi.

KAN UNNGÅS

– Bortkastet helseforskning kan unngås, erklærer Jan-Ole Hesselberg.

TEAMET: Daglig leder i Kavlifondet, Inger Elise Iversen, seniorrådgiver Ida Charlotte Svege og programansvarlig Jan-Ole Hesselberg i Kavlifondets helseforskningprogram. (Foto: Anne Elisabeth Næss/Kavlifondet)

«Hvordan sikrer vi at vi støtter gode formål som faktisk er til nytte?»

Kontakten med Stiftelsen Dam resulterte i et samarbeid der Kavlifondets program for helseforskning ble utviklet i 2017, under ledelse av Hesselberg og leder for programutvikling i Stiftelsen Dam, Ida Svege.

– Det er flere årsaker til at forskning blir bortkastet, fortsetter Hesselberg. Det kan være dårlige metoder og planlegging, resultater som aldri publiseres, eller at kunnskapen allerede er god nok på området det forskes på.

– Eller så er det kanskje ikke matnyttig i å forske videre på virkningen av en behandling, dersom pasientene ikke klarer eller ønsker å ta den i bruk, eksemplifiserer Hesselberg.

BRITISK MODELL

Innretningen på Kavlifondets helseforskningsprogram bygger på en modell utviklet av James Lind Alliance i Storbritannia. En nøkkel ble å utvikle en metode for å identifisere kunnskapshull – altså hva vi både mangler og har behov for mer kunnskap om.

– Psykisk helse og muskel- og skjelettlidelser skilte seg tidlig ut som to underfinansierte fagfelt, forteller Hesselberg.

Kavlifondets styre besluttet derfor at fra 2017 til 2022 skulle det nye helseforskningsprogrammet dedikeres psykisk helse hos barn og unge. Programmet har en ramme på 135 millioner kroner for årene 2017 til 2022.

GRUNDIG PROSESS

Før hver årlige utlysning identifiseres det nye kunnskapshull innen barn og unges psykiske helse gjennom en grundig prosess, som involverer både fageksperter og brukere.

– Med kunnskapshull mener vi i denne sammenhengen forskningsspørsmål vi ennå ikke har svar på, presiserer Ida Svege.

«Psykisk helse og muskel- og skjelettlidelser skilte seg tidlig ut som to underfinansierte fagfelt.»

Jan-Ole Hesselberg

Programmets fagutvalg for strategi består av samfunnsmedisiner og tidligere direktør Arne Bjørndal og seniorrådgiver Karianne Hammerstrøm Nilsen ved Regionsenter for barn og unges psykiske helse (RBUP) - Helse-region Øst og Sør, og Johan Siqveland, psykolog og seniorrådgiver ved Akers-hus Universitetssykehus. Fagutvalget gjennomfører omfattende, systematiske søk i forskningslitteraturen for å avdekke forskningsspørsmål vi ikke har svar på.

Fagutvalgets arbeid avdekker gjerne flere titalls kunnskapshull.

– Pasienter, pårørende og helsepersonell inviteres derfor til å stemme på de kunnskapshullene de mener bør prioriteres. De med flest stemmer legges til grunn i utlysningen, forteller Ida Svege. Det vil si at søkerne må dekke ett eller flere av kunnskapshullene identifisert i utlysningen.

– Ved å involvere pasienter, pårørende og helsepersonell på denne måten, tar Kavlifondet brukermedvirkning ett skritt lenger enn de fleste finansiører, sier Svege. I tillegg stiller helseforsknings-programmet krav om at minst to bruker-representanter involveres i forsknings-prosjektet det søkes om midler til.

SIKTET HØYT

Alle søknader blir vurdert av et eget internasjonalt fagutvalg for kvalitet.

– Her begynte vi på toppen av listen over verdens fremste eksperter, og kom ikke langt ned før vi hadde rekruttert de vi trengte, forteller Jan-Ole Hesselberg. Han legger til at interessen for å være med i utvalget var større enn de trodde.

– Kompetansen er skyhøy og de går virkelig søknadene etter sømmene, supplerer Svege.

– Vi har stort sett fått positive tilbake-meldinger, men enkelte antyder at vi legger føringer som forstyrrer den frie forskningen. Diktering av forskning er nemlig en het potet, men det mener vi er noe annet enn det vi gjør her, sier hun.

DELER RESULTATENE

Publiseringsskjevhet, altså når resulta-tet av en studie påvirker beslutningen om å publisere den, er én av årsakene til bortkastet forskning.
– Ofte publiseres «spennende» funn eller funn som støtter forskerens hypotese i større grad, og dette gir et skjevt bilde, forteller Svege. Derfor krever Kavlifondet også at forskningspro-sjektenes hypoteser, design og metoder forhåndsregistreres i åpne registre.

– At dette registreres på forhånd er viktig. Da kan leseren av en artikkel selv sjekke hva forskerne sa de skulle gjøre, forklarer Hesselberg.

– Vi krever også «open access»-publi-sering, slik at alle som vil får tilgang til resultatene, ikke bare de som har abonnementer på dyre tidsskrifter. Det er et viktig grep og noe hele forsknings-samfunnet nå beveger seg mot, forteller Svege.

– Kunnskapshullene som utlysningene er basert på krever ambisiøse og solide prosjekter med høy metodisk kvalitet. Derfor er det svært sterke miljøer som har fått tildelt midler fra programmet, fortsetter hun.

HØY KVALITET

Alle leddene i utlysningsprosessen er med på å sikre at midlene til slutt går til forskning som blir til nytte for de som skal bruke den.

– På noen måter kan modellen vår være litt ekskluderende, men samtidig sikrer vi høy kvalitet, sier Hesselberg.

Programsjefen roser Kavlifondets styre, som i større grad enn de fleste finansiører har gitt fra seg makten over hvilke prosjekter stiftelsen skal støtte.

– De har selvsagt formell makt til å endre, men de har vedtatt en prosess som fordeler makten til både pasienter, helsepersonell og forskere, samt ekspertene som vurderer søknadene, og holder fingrene fra fatet. Det er sjeldent og bidrar til å løfte kvaliteten, mener Hesselberg.

Årets kunnskapshull

Alle søknader til Kavlifondets helseforskningsprogram må ta for seg ett eller flere på forhånd utvalgte kunnskapshull innen psykisk helse hos barn og unge.

Kunnskapshullene ble identifisert i en tretrinnsprosess:

- Kavlifondets fagråd for strategiske spørsmål identifiserte kunnskapshull ved å søke etter systematiske oversikter i utvalgte databaser.
- Kavlifondets brukerpanel prioriterte kunnskapshullene.
- Kavlifondets styre besluttet hvor mange av de øverst rangerte kunnskapshullene som skulle inkluderes i utlysningen.

Illustrasjonsfoto: ShutterStock

Følgende ti kunnskapshull var med i utlysningen av forskningsmidler for 2021:

1. Hva er effekten av tiltak for barn som har blitt utsatt for overgrep og omsorgssvikt eller som har opplevd vold i nære relasjoner?
2. Hva er effekten av tiltak for å redusere mobbing og nettmobbing blant barn og ungdom?
3. Hva er effekten av tiltak for å redusere ensomhet hos barn og unge?
4. Hva er effekten av tiltak rettet mot psykisk helse i barnevern?
5. Hva er effekten av ikke-medikamentelle tiltak for barn og unge med ADHD?
6. Hva er effekten av psykologiske og psykososiale tiltak for barn og unge med posttraumatisk stresslidelse?
7. Hva er effekten av psykoterapi for å forbedre følelsesregulering hos ungdom?
8. Hva er effekten av psykososiale tiltak for skolevegring?
9. Hva er effekten av psykososiale tiltak for ungdom som er utsatt for massive traumer?
10. Hva er effekten av skolebaserte psykososiale tiltak for å fremme psykisk helse hos barn og unge?

Foto: iStock Photo

Disse ble tildelt forskningsmidler i 2021:

NOK 8 millioner

«Primary Care Online Emotion-regulation Treatment (POET)»

Prosjekteier: Karolinska Institutet
Forskningsleder: Johan Bjureberg, høyskolerektor.
Samarbeidende institusjoner: Linköping University, Sweden
Beløp: 8 millioner kroner
Prosjektperiode: 2022-2027

Prosjektet adresserer følgende kunnskapshull: **7.** Hva er effekten av psykoterapi for å forbedre følelsesregulering hos ungdom?

Studien skal undersøke effekten av to behandlingsopplegg for psykiske problemer og følelsesregulering, og om endringer i følelsesregulering bidrar til reduksjon av psykiske problemer under behandling. Forskerne skal inkludere 388 gutter og jenter i alderen 12-17 år og foreldrene deres i en randomisert kontrollert studie. Studien skal sammenligne en seks-ukers nettbasert transdiagnostisk behandling gitt til ungdom og til deres foreldre med nettbasert digital atferdsterapi. Begge tiltakene vil benytte terapiveiledede nettbaserte tiltak og moduler med videosamtaler.

Studien skal gi svar på viktige spørsmål om behandlingseffekt og endringsmekanismer. Det langsiktige målet er å gi estimater for kostnadseffektivitet, samt kunnskap om for hvem og under hvilke omstendigheter behandlingen er effektiv.

NOK 9.1 million

«Emotion Regulation in Children (ERiC):

A Randomised Clinical Trial of Mentalization Based Treatment for School-Age Children with Mixed Internalising and Externalising Difficulties»

Prosjekteier: Anna Freud Centre
Forskningsleder: Professor Nick Midgley
Samarbeidende institusjoner: University College London
Beløp: 9,1 millioner kroner (totalbudsjett 12,6 millioner kroner)
Prosjektperiode: 2020-2025

Prosjektet adresserer følgende kunnskapshull: **7.** Hva er effekten av psykoterapi for å forbedre følelsesregulering hos ungdom?

Studien skal evaluere effekten av mentaliseringsbasert terapi (MBT) for å styrke den psykiske helsen til barn i alderen 6-12 år, som har blandede emosjonelle og atferdsmessige problemer.

Studien skal kartlegge effekten av mentaliseringsbasert terapi på barnas psykiske helse sammenliknet med vanlig behandling. Den mentaliseringsbaserte terapien består av 6-8 behandlinger som gis til barnet og medlemmer av familien. Forut for studien vil forskerne gjennomføre en pilot for å sikre optimal gjennomføring av hovedstudien. Den randomiserte kontrollerte studien tar for seg både klinisk effekt og kost-nytte-vurderinger. Det planlegges også å gjøre mediatoranalyser for å identifisere faktorer og mekanismer som ligger til grunn for symptomendring.

Studien vil kunne bidra til å tette et betydelig kunnskapshull når det gjelder behandling av barn som sliter med følelsesregulering, og som gjerne kommer til hjelpeapparatet med en blanding av følelsesmessige problemer og atferdsproblemer. Dagens behandlingsmetoder er ikke tilstrekkelige for denne gruppen, fordi de ikke passer inn i eksisterende rammeverk for psykiske diagnoser.

NOK 9,632 millioner

«Passport to success»

Prosjekteier: University of Manchester
Forskningsleder: Professor Pamela Qualter og Professor Neil Humphrey
Samarbeidende institusjoner: Common Room, Queen Mary University, University of Dundee
Beløp: 9,632 millioner kroner
Prosjektperiode: 2022-2025

Prosjektet adresserer følgende kunnskapshull:
2. Hva er effekten av tiltak mot mobbing og nettmobbing blant barn og unge?
3. Hva er effekten av tiltak for å redusere ensomhet hos barn og unge?
7. Hva er effekten av psykoterapi for å forbedre følelsesregulering hos ungdom?
10. Hva er effekten av skolebaserte psykososiale tiltak for å fremme psykisk helse hos barn og unge?

Studien skal finne ut om livsmestringsprogrammet Passport bidrar til at barn får økt evne til følelseskontroll, og opplever mindre engstelse, ensomhet og mobbing i overgangen fra barndom til ungdom. Passport skal bygge sosial og emosjonell kompetanse, og utføres i barnas skolehverdag.

Forskerne skal gjennomføre en toårig randomisert kontrollert studie med 2000 skolebarn fra totalt 60 barneskoler i Manchester-regionen. Halvparten av elevene skal delta i Passport i ett år, mens den andre halvparten vil få vanlig oppfølging. Forskerne skal samle og undersøke både kvantitative og kvalitative data.

Dataene som genereres vil også bli brukt til å utvide den generelle forståelsen av hvordan barns psykiske helse utvikler seg. Forskerne vil blant annet analysere sammenhengen mellom mobbing, ensomhet og trivsel over tid.

«Rundt 30 prosent av Kavlifondets midler deles ut til helseforskning.»

Illustrasjonsfoto: Helena Lopes / Unsplash

Håp til alvorlig syke

I 2021 støttet Kavlifondet **Aktiv mot kreft, bio-medisinsk forskning på ME/CFS** ved Haukeland Universitetssykehus og **internasjonal spredning av 4-dagersbehandlingen (B4DT) for angst- og tvangslidelser (OCD)** ved Bergen Brain Plasticity Center. De to førstnevnte samarbeidene har gått over flere år, og kom til veis ende i 2021. Les om resultatene på de neste sidene!

I full sving etter pandemien

Etter en lang pandemistopp er Gerd Kvale og Bjarne Hansen i full sving igjen med å lære opp helsepersonell verden over i 4-dagersbehandlingen mot angst og tvangstanker (OCD).

– I Stockholm er vi nå i gang med opplæringsgrupper for fullt igjen, og vi kommer snart etter i andre land. Pågangen internasjonalt er betydelig, sier en fornøyd Gerd Kvale.

Psykologspesialistene Gerd Kvale og Bjarne Hansen har utviklet The Bergen 4-Day Treatment (B4DT), et firedagers behandlingsopplegg for for angst- og tvangslidelser. På norsk blir det gjerne kalt 4-dagersbehandlingen.

DE UNGES SYKDOM

Noen klarer ikke å trå over en dørstokk uten timer med ritualer først. Andre får vaskemani. Og noen blir redde for at de skal ta livet av andre. Vi kaller den gjerne «de unges lidelse». Over halvparten av dem som rammes av angst- og tvangslidelser utvikler problemene i barne- eller ungdomsårene. Konsekvensene er ofte store, og blant de vanligste årsakene til at unge faller ut av utdanning eller arbeidsliv og blir uføretrygdet.

ENESTÅENDE RESULTATER

Hele veien har det blitt forsket på effekten av behandlingen. De enestående, vitenskapelig dokumenterte resultatene av B4DT har vakt internasjonal oppsikt: 90 prosent av pasientene har klar bedring etter fire dager. Fire år senere er 70 prosent ute av lidelsen og lever normale hverdager,

De gode resultatene førte til at Time Magazine i 2018 kåret Kvale og Hansen til to av verdens 50 viktigste personer innen helse. Siden har helsemyndigheter og institusjoner fra hele verden etterspurt behandlingen, som er kjent under navnet B4DT. Sertifisering skal skje etter de samme modulene verden over, slik at alle pasienter skal få det samme tilbudet, uavhengig av hvor de bor.

BARN OG UNGE

– Da behandlingen ble kjent, hadde Kavlifondet nylig valgt barn og unges psykiske helse som et hovedfokus i våre tildelinger. Det lå til grunn for at vi gikk inn med finansiering av opplæring i behandlingen for helseteam over hele landet, og for at vi nå støtter internasjonal spredning med totalt 35 millioner kroner, sier daglig leder i Kavlifondet, Inger Elise Iversen.

STOR INTERESSE: Det er stor interesse for psykologspesialistene Bjarne Hansen og Gerd Kvales hurtigbehandling av mennesker med angst- og tvangslidelser. Gerd Kvale er professor i klinisk psykologi ved Haukeland Universitetssykehus og direktør for Bergen Center for Brain Plasticity ved Haukeland Universitetssjukehus. Bjarne Hansen er leder av Klinikk for 4-dagers behandling ved Haukeland universitetssjukehus og professor ved Senter for krisepsykologi. (Foto: Paul Sigve Amundsen)

«Vi er glade for at spredningen internasjonalt kan fortsette. En så effektiv behandling må være tilgjengelig for så mange som mulig.»

Inger Elise Iversen, daglig leder i Kavlifondet

– Vi er glade for at spredningen internasjonalt kan fortsette. En så effektiv behandling må være tilgjengelig for så mange som mulig, understreker hun.

SYSTEMATISKE STUDIER

Støtte fra Kavlifondet gjør det mulig for forskerne å gjennomføre både internasjonal opplæring og systematiske studier av effekten for pasienter i utlandet.

– Vi legger nå vekt på å lære opp 4-dagers team parallelt i Tyskland, Finland, USA, Island og Sverige, forteller Gerd Kvale. Slik vil det skapes erfaringsgrunnlag fra en rekke ulike kulturelle kontekster og kompetanse som gjør at arbeidet etterhvert kan rulle videre for egen maskin.

– Fagmiljøene vil vi høste erfaringer som vil være avgjørende for å ta stilling til videre spredning av B4DT, fortsetter hun.

OPPLÆRING I FINLAND: Bjarne Hansen (t. v.) og psykologspesialist Kristen Hagen fra Bergen Center for Brain Plasticity sammen med det første finske teamet som får opplæring i 4-dagersbehandlingen. (Helsinki, mars 2022)

SOLIDE FAGMILJØER

Forskerne startet det internasjonale arbeidet i 2018, med solide fagmiljøer i USA, Sverige, Island. I 2020 stod Singapore for tur. Ved det største sykehuset for psykiske lidelser i Singapore skulle B4DT styrke behandlingstilbudet til pasienter med tvangslidelser. Så kom pandemien.

Pandemien har hindret Kvale og Hansen fra å reise og delta i opplæring og behandling både i Singapore og andre land gjennom det meste av 2020 og 2021. I ventetiden har de arbeidet med B4DT i Norge, og planlegging av videre opplæring, forskning og ekspansjon.

– Men nå ser vi endelig fremover, sier Bjarne Hansen.

Våren 2022 er han i full sving med å lede opplæring av det første teamet i Finland. Flere land står fortløpende for tur.

– Opplæringen skal sette teamet i stand til å lære opp nye team i Finland, forteller han.

– Da blir behandlingen spredt raskere. Vi arbeider kontinuerlig med å utvikle og forbedre både innhold og organisering av spredningsarbeidet, slik at det blir mest mulig effektivt i tillegg til å holde samme høye kvalitet overalt, avslutter han.

Vil du vite mer om behandlingen? Se Helse Bergens hjemmesider: helse-bergen.no/ocd-teamethelse-bergen

35 millioner til internasjonal spredning

- Kavlifondet har for perioden 2019 til 2023 tildelt 35 millioner kroner til spredning av 4-dagersbehandlingen (B4DT) internasjonalt.
- Arbeidet skal gå over flere år, og ledes av Gerd Kvale og Bjarne Hansen fra hjerneforskningssenteret Bergen Brain Plasticity Center ved Haukeland Universitetssykehus.
- Senteret ble opprettet som et samarbeid mellom Trond Mohns Bergens Forskningsstiftelse, Universitetet i Bergen og Haukeland Universitetssjukehus og Kavlifondet.
- Mens Bergens Forskningsstiftelse finansierer videreutvikling av B4DT, finansierer Kavlifondet spredning av behandlingsopplegget internasjonalt.
- Kavlifondet finansierte også spredning av behandlingen over hele landet, som en del av sin satsing for psykisk helse hos barn og unge.
- B4DT er det største enkeltstående forskningsprosjektet Kavlifondet har støttet gjennom tidene.

Ti år med ME-forskning

Over ti år har Kavlifondet støttet forskningsgruppen for ME ved Haukeland Universitetssykehus med totalt 38,5 millioner kroner.

«Helt konkret har samarbeidet med Kavlifondet munnet ut i flere legemiddelstudier av høy kvalitet.»

Kavlifondet har siden 2011 støttet forskningsgruppen for ME/CFS, som er ledet av overlegene Olav Mella og Øystein Fluge ved Haukeland Universitetssykehus.

I 2007 gjorde Fluge og Mella, som begge er kreftforskere, en uventet observasjon ved kreftavdelingen på Haukeland. En av pasientene de behandlet for Hodgkins lymfom hadde også alvorlig ME/CFS.

Da hun fikk cellegiftbehandling, ble hun ikke bare bedre av sin kreftsykdom, men hun opplevde også en betydelig bedring av ME-symptomene hun hadde levd med i mange år.

LAVT PRIORITERT

Fluge og Mella fattet interesse for saken og pasientgruppen, og i årene som fulgte gjennomførte de en rekke studier med fokus på sykdomsmekanismer og nye behandlingsmuligheter til pasienter med ME/CFS.

FORSKER PÅ ME: Forskningsgruppen for ME/CFS representert ved f. v. Karl Johan Tronstad, Ina Pettersen, Kine Alme, Sissel Dyrstad, Ove Bruland, Kari Sørland og Olav Mella. Bak kamera står molekylærbiolog Kristin Risa.

ME/CFS har i mange år vært lavt prioritert på forskningsbudsjettene. Kreftlegene innså fort at det ville bli utfordrende å skaffe midler til å drive forskningen videre.

Men i 2011 tok Kavlifondet kontakt, og et langvarig samarbeid ble etablert. Med midler fra Kavlifondet kunne Fluge og Mella frikjøpe arbeidskraft og starte laboratoriestudier, og en tverrfaglig forskningsgruppe vokste frem. Samarbeidsprosjekter med partnere i inn- og utland ble etablert, og forskerne ved kreftavdelingen gikk etter hvert inn i et tett samarbeid med professor Karl Johan Tronstad ved Institutt for biomedisin, Universitetet i Bergen.

EN FORKLARINGSMODELL FOR ME/CFS

Forskningsgruppen arbeider ut fra en forklaringsmodell på tre nivåer, som er basert på egen og andres forskning. De tar utgangspunkt i at ME utløses av

en lite hensiktsmessig immunrespons, ofte i etterkant av en infeksjon.

– Immunforsvarets reaksjon påvirker kroppens evne til å regulere forsyningen av blod til celler og vev, slik at når for eksempel musklene arbeider ved økt fysisk aktivitet, får muskelcellene ikke nok oksygen, forklarer Øystein Fluge.

– Dette gir energimangel og utmattelsessymptomer, men kan også utløse kompensasjonsmekanismer i nervesystemet og energistoffskiftet. Samlet kan dette gi symptombildet som pasientene opplever ved ME/CFS.

SAMARBEID MELLOM KLINIKK OG LABORATORIUM

– Vår strategi har vært å kombinere kliniske studier, hvor vi prøver ut aktuell behandling, med laboratoriestudier for å lære mer om mekanismene bak sykdommen, forteller Olav Mella.

– Helt konkret har samarbeidet med Kavlifondet munnet ut i flere legemiddelstudier av høy kvalitet, omfattende studier av immunsystem og energistoffskifte, samt funksjonelle studier av blodomløp, mage-tarmfunksjon og allergier hos pasienter med ME/CFS, opplyser han.

En stor, nasjonal legemiddelstudie med antistoffet rituximab ble fulgt med stor interesse internasjonalt da den ble publisert i 2019. Studien kunne ikke påvise effekt av behandlingen i en større gruppe pasienter, men ga ny kunnskap som forskerne kunne bygge videre på.

En mindre studie med cellegiften cyklofosfamid ga lovende resultater, og styrket teorien om immunmodulering som behandlingsprinsipp.

– I tråd med erfaringer fra de kliniske studiene, og vår hypotese for sykdomsmekanismer ved ME/CFS, har vi håp om å videreutvikle mer effektiv og målrettet behandling for pasientene, sier Øystein Fluge.

SVIKT I ENERGIFORSYNINGEN

I 2016 og 2021 publiserte forskningsgruppen to av de hittil største studiene som er gjennomført internasjonalt med kartlegging av metabolitter (stoffskifteprodukter) hos pasienter med ME/CFS. Resultatene peker mot et endret energistoffskifte hos pasientene sammenlignet med friske kontrollpersoner.

– Vi tror det er en underliggende svikt i energiforsyningen som fremkaller metabolske tilpasninger, sier professor Tronstad.

Forskningsgruppen har også utført to studier som viser nedsatt evne til regulering av blodomløpet hos pasienter med ME/CFS.

LEDER ME-FORSKNING: Øystein Fluge er overlege og forsker ved Avdeling for kreftbehandling og medisinsk fysikk, Haukeland universitetssykehus. Sammen med overlege Olav Mella leder han teamet for ME-forskning ved sykehuset. (Foto: Kristin Risa)

«I tråd med erfaringer fra de kliniske studiene, og vår hypotese for sykdomsmekanismer ved ME/CFS, har vi håp om å videreutvikle mer effektiv og målrettet behandling for pasientene.»

I et samarbeid med professor Benedicte Lies gruppe ved avdeling for medisinsk genetikk, Oslo universitetssykehus, ble det påvist en høyere frekvens av bestemte genvarianter hos pasienter med ME/CFS, noe som igjen peker på at immunsystemet er involvert i utviklingen av ME.

MYE ARBEID GJENSTÅR

Øystein Fluge understreker at forskningsgruppens forklaringsmodell er en hypotese, som de arbeider for å bekrefte – eller avkrefte.

– Sannheten er at vi ennå ikke vet fullt ut hva ME/CFS er, sier Fluge.

– Det er fortsatt en lang vei til målet, som er anerkjennelse av sykdommen i samfunnet og i medisinen, bedre forståelse av sykdomsmekanismer, og utvikling av rasjonell behandling. Her har vi kunnet bidra på veien, noe som ikke hadde vært mulig uten Kavlifondet.

Totalt har 38,5 millioner blitt tildelt forskergruppens forskning på biomedisinske årsaker til ME. Den siste tildelingen var på 4,7 millioner kroner for 2020 og 2021.

Illustrasjonsfoto: Adobe Stock

Mange har tatt kontakt

«Jeg skriver til dere i Kavlifondet fordi jeg er uendelig takknemlig for at dere har valgt å støtte ME-forskningen. Takket være dere har legene fått midler til å forske på denne forferdelige sykdommen som har stjålet vår datter fra oss i mange år.»

Det skriver moren til en ME-syk jente i et brev til daglig leder i Kavlifondet, Inger Elise Iversen. Hun er en av mange berørte som har tatt kontakt med stiftelsen for å uttrykke gleden over støtten til forskning på sykdommen.

– Siden 2011 har Kavlifondet vært på en lang reise, ikke bare med ME-forskerne, men også med ME-syke pasienter og deres familier. Vi har de siste ti årene fått mange tilbakemeldinger fra mange ME-syke og deres pårørende. Vi har kjent på smerten, hjelpeløsheten for fortvilelsen deres, sier Iversen.

Hun viser til at Kavlifondet vil bidra til at alvorlige sykdommer som det ikke forskes nok på får et løft.

– ME/CFS har altfor lenge vært et slikt felt. Sykdommen rammer mange familier så hardt, både i Norge og andre land. Vi er glade for at vi har kunnet bidra til å holde forskningen ved Haukeland i gang over tid, sier Iversen.

– Sammen har vi heiet på dyktige og utholdende forskere som iherdig har stått på, og som heldigvis fortsatt vil stå på for å løse ME-gåten. Vi i Kavlifondet er takknemlige og ydmyke, og takker både forskerne på Haukeland og andre ME-forskere som ikke gir opp før årsaksforhold er kartlagt og effektiv behandling blir satt i system.

Fem år med forskningen bak Pusterommene

Fem års samarbeid har resultert i viktig kunnskap for å få persontilpasset trening inn i standard kreftbehandling. Slik trening gis blant annet ved Pusterommene, som Aktiv mot kreft har etablert ved flere norske kreftsykehus.

PUSTEROMMET: Aktiv mot krefts treningssenter i Trondheim. (Foto: Ole Martin Wold)

Aktiv mot kreft har i en årrekke hatt et banebrytende forskningssamarbeid med Memorial Sloan Kettering Cancer Centre (MSKCC) i New York i USA. I 2016 inngikk Kavlifondet og Aktiv mot kreft en femårig samarbeidsavtale, der Kavlifondet har bidratt til å finansiere forskningen ved MSKCC med totalt 5,4 millioner kroner.

– Forskningen ledes av Dr. Lee Jones. Han regnes som en av verdens fremste eksperter på forskningsfeltet kalt «Excersise Oncology» (onkologisk trening, red. anm.), som ser på effekten av individuelt tilpasset, fysisk aktivitet før, under og etter kreftbehandling, forteller daglig leder i Aktiv mot kreft, Helle Aanesen.

BEDRE EFFEKT AV BEHANDLING

Dette er forskning som er viktig kunnskap i arbeidet for å få persontilpasset trening inn i standard kreftbehandling, som er Aktiv mot krefts overordnede mål.

Stadig flere studier avdekker at trening bidrar til at behandling som cellegift og stråling gir bedre effekt på flere kreftformer, samtidig som pasientene får færre bivirkninger og bedre psykisk helse.

– Dette er kunnskap som står sentralt i Aktiv mot krefts arbeid for å få inn trening som en del av standard behandlingstilbud for alle kreft-pasienter, sier Helle Aanesen.

VIKTIG FOR PUSTEROM

Et slikt behandlingstilbud inkluderer tilgang til Pusterom, et tilrettelagt treningssenter for kreftpasienter som Aktiv mot kreft har etablert ved 16 norske kreftsykehus. Pusterommene har spesielt tilpassede fasiliteter og helsepersonell med god kompetanse på trening og kreft. Målet er at kreft-sykehus både i Norge og andre land skal ha dette tilbudet.

– Vitenskapelig dokumentasjon er selvfølgelig helt nødvendig når vi skal overbevise politikere og myndigheter om hvorfor vi trenger Pusterommene, sier Aanesen. Våren 2022 har Aktiv mot kreft fire nye Pusterom underveis.

– Det blir Pusterom i Tromsø og på Lovisenberg i Oslo i løpet av året. I tillegg kommer det to mindre, lokale Pusterom på Kysthospitalet i Stavern og på Nordagutu. Disse to blir fullverdige filialer til Pusterommene på sykehusene i henholdsvis Tønsberg og Skien, forteller Aanesen.

GRUNNLEGGERNE: Helle Aanesen grunnla Aktiv mot kreft sammen med Norges avdøde maratondronning, Grete Waitz. (Foto: Aktiv mot kreft)

SAMARBEID: F. v. Lee W. Jones, Helle Aanesen, styremedlem i Kavlifondet, Solfrid Lind og daglig leder i Kavlifondet Inger Elise Iversen under Kavlifondets prosjektbesøk i NYC, 2018. (Foto: Hanne Eide Andersen/Kavlifondet)

NORSKE GJESTEFORSKERE

Støtten fra Kavlifondet har også gjort det mulig for tre norske kreftforskere å ha opphold som gjesteforskere hos Dr. Lee Jones og hans team i NYC.

– De tre norske forskerne har fått lære av de beste, deltatt i flere forsknings-prosjekter og publisert artikler i anerkjente tidsskrifter. Selv om oppholdene i New York er avsluttet, vil forskningssamarbeidet fortsette fremover. Kunnskapen deres vil fortsette å omsettes i det trenings-tilbudet som til enhver tid tilbys på Pusterommene her hjemme i Norge, forteller Aanesen.

Som en markering og avrunding av samarbeidet, avholdt Aktiv mot kreft og Kavlifondet et webinar høsten 2021, hvor både Dr. Lee Jones og de tre norske forskerne holdt innlegg.

– Til sammen ga de oss et spennende innblikk i global status innen forskning på trening og kreft, og ikke minst hva norske forskere har lært av kvalitets-nivået på amerikansk forskning innen onkologisk trening, sier Inger Elise Iversen.

HYLLER GRETE

– Vi har nå kommet til veis ende av den fem år lange samarbeidsavtalen med Aktiv mot kreft. Det har vært en spennende og oppløftende reise, med stadig positive nyheter fra Lee Jones og de andre forskerne ved MSKCC, oppsummerer Iversen.

– Spesielt givende er det at forskningen har avledet kunnskap som Aktiv mot kreft har kunnet bruke i arbeidet med å få etablert flere Pusterom ved norske sykehus, og i arbeidet med å få gjennomslag for å få fysisk aktivitet inn som en del av kreftbehandlingen, fortsetter hun.

Kavlifondets leder løfter frem Grete Waitz' engasjement for saken som svært inspirerende.

– Grete Waitz var et ekte forbilde på så mange måter. Hennes engasjement for andre, også etter at hun selv ble syk, gjorde inntrykk og er til etterfølgelse. Sammen med Helle Aanesen og forskerne fortsetter hun å spille en nøkkelrolle i å fremme forskningen på trening og kreft. Det kommer mange pasienter til gode. Vi er veldig glade for at Kavlifondet også har kunnet bidra til dette viktige, banebrytende arbeidet som kan bety så mye for så mange, sier Iversen.

Hele seminaret ligger åpent ute hos Aktiv mot kreft på aktivmotkreft.no

DEL MED GLEDE: Glade representanter for organisasjoner mottok gavesjekker fra de ansatte på Midttun i Bergen, mars 2022. Overrekkelsen ble utsatt fra 2021 på grunn av smittevernrestriksjoner. (Foto: Martin Nygaard/Kavli Norge)

Ansatte delte ut 8,3 millioner kroner

Tilbud til barn med alvorlig sykdom, rehabilitering for kreftsyke og arbeidsmuligheter for mennesker med utviklingshemming. Det er noen av formålene som fikk støtte gjennom ansattgaven i Kavlikonsernet i 2021.

«Det er en direkte forbindelse mellom hver enkelt medarbeiders innsats på jobb, og støtten som kommer mennesker over hele verden til gode.»

Inger Elise Iversen, Kavlifondet

Hvert år får medarbeiderne i Kavli være med på å dele ut støtte til gode formål, som de har nominert og stemt frem selv. Gjennom ordningen kalt «ansattgavene» kan alle medarbeidere nominere formål de ønsker skal motta støtte.

– Det har vært en glede å følge med på årets nominasjonsprosesser, og se de mange forslagene til gode, relevante og viktige formål som har kommet inn. De ansattes engasjement er inspirerende, sier Inger Elise Iversen, daglig leder i Kavlifondet.

STORT ENGASJEMENT

Ansattgavene arrangeres av hver enkelt Kavli-bedrift i de fire landene hvor Kavli har virksomheter: Norge, Sverige, Finland og Storbritannia. Formålene som nomineres må være nasjonale eller lokale, og omfatte humanitært arbeid. Med humanitært arbeid menes alt arbeid som kan forebygge konkrete, sosiale samfunnsutfordringer, eller hjelpe mennesker i en vanskelig livssituasjon.

Vanligvis inviteres støttemottakerne til feiring, hyggelig samvær og overrekkelse av gavesjekker sammen med de ansatte i Kavli-bedriftene.

– De siste årene har pandemien gjort det umulig å holde slike samlinger, men hvert land har funnet sin egen, kreative vri for å gjøre stas på de utvalgte organisasjonene, forteller Iversen.

TI ÅR MED ANSATTGAVER

Ordningen ble etablert i 2010. Størrelsen på ansattgavene har steget jevnt, i takt med de totale tildelingene fra Kavlifondet. I 2021 ble totalt 8,3 millioner kroner fordelt på ansattgaver i Norge, Sverige, Finland og UK.

Inger Elise Iversen mener listen over kandidater forteller om et bredt og varmt samfunnsengasjement hos de ansatte.

GLEDE: Leder i Usynlige Tigre, Jeanette Flagstad fikk en god klem sammen med gavesjekken på 300 000 kroner fra de Kavli-ansatte i Norge. (Foto: Martin Nygaard/Kavli)

– Det er alle de ansatte i Kavli som skaper verdiene som vi deler ut til gode formål. Det er en direkte forbindelse mellom hver enkelt medarbeiders innsats på jobb, og støtten som kommer mennesker i mange land til gode, sier Iversen.

– Vi vet at det motiverer og inspirerer mange i deres arbeidshverdag. Kavli har all grunn til å være stolte av sine medarbeidere, og vi er glade for å kunne involvere dem i arbeidet med å dele ut en del av det overskuddet, som de selv har vært med på å skape.

Vi **deler** ut hele overskuddet til **gode** formål

– Rørende fortellinger om hva midlene betyr

TID KAFÉ FOLLEBU: F. v. Anette Musdalslien, Marianne Træthaug, Malin Skjølås, Trym Dahlsveen, Jenny Fonstad, Ane Seielstad, Elena Madsen og Nora Sommer er blant de som er med på å skape møteplassen som så mange i bygda har glede av. (Foto: Tid kafé)

– Ansattgaven har en høy stjerne internt, forteller administrerende direktør i Kavli Norge, Kristine Aasheim, og legger til at utdeling av ansattgaven er årets høydepunkt for mange i Kavli.

– Møtene med mottakerorganisasjonene er sterke, og fortellingene om hva midlene kan være med på å bety for våre medmennesker er svært rørende. Det er noe helt eget å få være en del av. Vi er utrolig stolte av vårt unike eierskap og av våre engasjerte ansatte, som hver eneste dag bidrar til å skape verdier til gode formål, sier hun.

Disse fikk støtte i Norge:

NOK 500 000
Løvemammaene

Arbeider for å spre kunnskap om og å styrke rettighetene til barn og unge med sykdom og funksjonsnedsettelser i Norge. Ansattgaven vil brukes i prosjektet «Løvemammaenes hjelpetjeneste», som skal bistå medlemsfamilier med å få plass på hjelpetjenester.

NOK 500 000
Norsk nettverk for Down Syndrom

Organisasjonen driver informasjonsarbeid om Downs syndrom og medvirker til at mennesker med Downs syndrom får et best mulig liv. Nettverket driver også politisk påvirkningsarbeid. Midlene fra Kavli skal gå til forskning som vektlegger brukermedvirkning, der personer med Downs syndrom selv får svare på spørsmål om levekår og livskvalitet.

NOK 300 000
Tid kafé Follebu

Et møtested for hele Gausdal, bygd på frivillighet. Tid står for tilhørighet, inkludering og deltakelse. Her kan folk få komme akkurat slik de er. Tid kafé er et sted der ungdommer og unge voksne kan få arbeidstrening og kjenne at de har styrker og egenskaper som samfunnet trenger. Pengegaven vil gå til å opprette flere stillinger for arbeidstrening.

«Møtene med mottakerorganisasjonene er sterke, og fortellingene om hva midlene kan være med på å bety for våre medmennesker er svært rørende.»

Kristine Aasheim, administrerende direktør i Kavli Norge

NOK 300 000
Usynlige tigre

Usynlige tigre jobber for å bedre nettverk, informasjon, støtte og hjelp til pårørende av rusavhengige. Nettverket består av hundrevis av foreldre, barn, søsken, arbeidsgivere og andre over hele Norge. Usynlige tigre tilbyr informasjon, støtte og hjelp. I samarbeid med Fossumkollektivet vil de arrangere en helgesamling, hvor pårørende kan møtes for fellesskap, kunnskap og nettverksbygging. Midlene fra Kavli vil gå til dette prosjektet.

NOK 300 000
Endometrioseforeningen

Endometrioseforeningen arbeider for at alle med endometriose og adenomyose skal få et bedre liv og bedre helsehjelp, og for at samfunnet skal få mer kunnskap om to kvinnesykdommer, som rammer til sammen rundt en halv million nordmenn. Pengegaven vil bli brukt til kommunikasjonsarbeid.

NOK 200 000
På hjul mot mobbing

Målet er å lyse opp hverdagen til barn som har det vanskelig. Organisasjonen arrangerer drømmedager med bilkjøring, radiostyrte biler, burgere og annet for barn som av ulike årsaker har behov for oppmerksomhet og støtte. Midlene vil gå til kompetanseheving for voksne frivillige, og mer forebyggende arbeid mot mobbing.

NOK 100 000
Omvendt julenisse

Omvendt julenisse er basert på frivillighet. I førjulstiden samler frivillige inn mat og gaver til familier med barn som er i en vanskelig livssituasjon. Omvendt julenisse har som mål å hjelpe familiene til å oppleve en god og normal jul, selv om livssituasjonen er vanskelig. Med ansattgaven vil de fortsette arbeidet med å etablere seg i Oslo og Vestfold.

NOK 100 000
Gausdal demensforening

Lokallag i Nasjonalforeningen for folkehelsen som arbeider frivillig for å øke kunnskapen om demens i lokalsamfunnet, og utgjøre en forskjell for mennesker som har en demensdiagnose og deres familier. De siste årene har organisasjonen bygget grillhytter ved to sykehjem, og Kavli-gaven vil bli brukt til å kjøpe inn utstyr for å få disse så funksjonelle som mulig.

NOK 100 000
Stjernelaget Vestsiden Askøy

Stjernelaget er et tilrettelagt fotballtilbud til barn og ungdom på Askøy. Tilbudet er for barn som av ulike årsaker ikke finner seg til rette på ordinære lag. I dag teller laget ti spillere i ulik alder av begge kjønn. Stjernelaget er mer enn et fotballag, og er flinke til å samles utenom også. Alle blir godt tatt imot og inkludert i gruppen.

NOK 100 000
Vinger mekk og moro

Vinger mekk og moro er en ungdomsklubb for ungdom i alderen 13-26 år. Det er en sosial møteplass uavhengig om man er bilinteressert eller ikke. Klubben har medlemmer fra ulike kommuner i Glåmdalsregionen. Klubben har gratis matservering, og har årlig hatt åpen dag med besøk av Statens Vegvesen og SLT-koordinator i Kongsvinger kommune.

ANSATTGAVENE 2021: NORGE

FØR OG ETTER SMITTEVERNTILTAK:
I Norge ble det arrangert møter med mottaker-organisasjonen og overrakt gavesjekker både før og etter at samfunnet åpnet opp. Bildene er fra arrangementene ved henholdsvis Kavli-fabrikken i Bergen og på Kavli Holdings kontor i Oslo. (Foto: Martin Nygaard/Kavli Norge og Lee Akerø/Kavli Holding)

– Føles veldig godt å hjelpe

I Sverige stemte hele 30 prosent av de ansatte på organisasjonen Aldrig Ensam, som arbeider for en mer åpen dialog om psykisk helse.

– Det føles veldig godt at vi i Kavli kan være med og hjelpe, sier Marcus Boltestam.

Kavli-selger Boltestam fikk æren av å dele ut sjekken til Aldrig Ensams representanter.

– Jeg håper at støtten fra Kavli er et bidrag på veien til å forebygge psykiske lidelser for barn og voksne, slik at de kan få en bedre hverdag, sier Marcus Boltestam.

Charlie Eriksson, grunnlegger av Aldrig Ensam, har som ambisjon at alle i svenske idrettsorganisasjoner skal få grunnleggende kunnskap om psykiske lidelser.

– Jeg vil gi en varm takk til Kavli og dere som stemte på oss. Vi får stor nytte av pengene gjennom en storsatsing på organisasjonslivet i Sverige, der vi vil nå ut til barn og unge med livsviktig informasjon om psykiske lidelser, sier Eriksson.

Han påpeker at psykiske lidelser er et omfattende problem innenfor idretten, både på mosjons- og elitenivå.

– Dette ønsker vi å forebygge og endre gjennom en informasjonssatsing rettet mot idrettsorganisasjoner i Sverige, sier han.

Disse fikk støtte i Sverige:

SEK 847 990
Cancerrehabfonden

Cancerrehabfonden er en organisasjon som ligger hjertet nær hos mange av Kavlis ansatte, og har fått flest stemmer to år på rad. Cancerrehabfonden dekker rehabilitering for kreftrammede der helsevesenet ikke strekker til. Organisasjonen arrangerer rehabiliteringsuker med kostholdsråd, trening, samtaler og informasjon for pasienter og pårørende.

SEK 747 487
Aldrig Ensam

Aldrig Ensam har som visjon at ingen skal måtte stå alene med utfordringer knyttet til psykisk helse. Den prisbelønte organisasjonen driver aktivt informasjonsarbeid, og har arrangert sceneopptredener og foredrag for større åpenhet rundt psykisk helse i Sverige siden 2014. Støtten fra Kavli Sverige skal blant annet gå til et prosjekt rettet mot barn og unge i idretten.

SEK 433 417
Majblomman

Majblomman bekjemper barnefattigdom i Sverige gjennom å dele ut økonomisk støtte, påvirke beslutninger og finansiere forskning. Organisasjonen har som mål å styrke motstandskraften til barn som vokser opp i fattigdom, og som på grunn av koronapandemien har det økonomisk vanskeligere. Majblomman jobber for å bedre vilkårene for barn i Sverige uavhengig av familiens økonomiske situasjon.

SEK 244 975
Städa Sverige

Städa Sverige er idrettens miljøorganisasjon. Organisasjonen jobber for et søppelfritt Sverige, og støtter ungdomsidretten ved å gi lokale lag og foreninger i oppdrag å plukke søppel i nærmiljøet. Deltakerne får et miljøkurs i forkant av oppdraget, og foreningen får et økonomisk tilskudd etter utført ryddejobb. Bidraget fra Kavli går til dette arbeidet.

SEK 226 131
Sjöräddningssällskapet

Organisasjonen drives på ideell basis av 2300 frivillige sjøreddere, som er klare til å rykke ut 24 timer i døgnet, hele året. Sjöräddningssällskapet har 74 redningsstasjoner og mer enn 260 redningsenheter langs kysten og de største innsjøene. Når alarmen går er redningen på vei i løpet av 15 minutter. Ansattgaven vil gå til å lære opp frivillige, reparere båter og fylle drivstoff for å kunne rykke ut ved alarm.

ANSATTGAVENE 2021: SVERIGE

FØRJULSGLEDE: Kavli Sverige samlet organisasjonene til overrekkelse av gave-sjekker i desember 2021. (Foto: Kavli Sverige)

– Et stort høydepunkt

– Det betyr mye for alle ansatte å få delta i tildelingen. Det er et stort høydepunkt når vi starter prosessen hvert år, sier Martina Grandell, markedsføringssjef i Kavli Finland.

Hun forteller at alle ansatte i Kavli Finland var med på å nominere mottakere. Både nye og «gamle» organisasjoner var nominert, og seks mottakere endte opp med en tildeling.

– Vi hadde ikke fokus på noe spesielt område, men vi anså det som viktig at vi kunne gi tildelinger til ulike typer organisasjoner. Organisasjonen Apuna ry, som gir mat og klær til lavinntekts-familier, barn og ensomme, ønsket vi å fortsette å donere til i år også. De andre var nye organisasjoner, forteller Grandell.

Disse fikk støtte i Finland:

EURO 15 000
Väylä ry

Organisasjonen Väylä ry jobber for at mennesker med utviklingshemming skal få en rettferdig lønn for jobben de gjør. Tusenvis av mennesker med utviklingshemming arbeider ulønnet i Finland. Organisasjonen ansetter personer med utviklingshemming til sy-, pakke- og monteringsoppgaver. Ansattgaven vil blant annet gå til nye verktøy, skrivebord og symaskiner.

EURO 15 000
Apuna ry

Apuna ry gir mat og klær til lavinn-tektsfamilier, barn og ensomme. Organisasjonen arrangerer bursdags-feiring for barn for å forebygge mobbing, ensomhet og utenforskap. Ansattgaven vil brukes til å hjelpe familier med mat, økonomiske behov og vinterklær til barn. Organisasjonen betaler også for barns fritidsaktiviteter og utstyr de trenger for å delta.

EURO 15 000
Sykerö ry

Sykerö ry er del av Kreftforeningen i Sørvest-Finland, og driftes hovedsakelig på frivillig basis. Kreftsyke barn må leve ganske isolert fordi kreftbehand-linger kan påvirke immunsystemet. Med ansattgaven kan Sykerö ry arrangere en rekke trygge aktiviteter for familier: Besøk på kino og teater, sammenkomster for barn og unge, avlastning for foreldre, leker på sykehuset, rengjøring i hjemmet med mer.

EURO 15 000
Vapepa, Varsinais-Suomi

Den frivillige redningstjenesten er et nettverk av 54 organisasjoner som stiller opp med utrykningsteam og bistår myndighetene ved ulykker og andre krisesituasjoner. Som oftest i søk etter savnede, også for å gi krisepsykologisk støtte, dirigere trafikk og bistå med evakuering. Ansattgaven vil bli brukt til å forbedre driften av Vapepa-nettverket, opplæring og andre aktiviteter som fremmer frivillighet i nettverket.

EURO 15 000
Etelä-Karjalan Omaishoitajat ry

Støtteorganisasjon for mennesker som har omsorg for familiemedlemmer i ulike utfordrende livssituasjoner i Sør-Karelia-regionen. Organisasjonen gir informasjon og veiledning om tjenester og støtteordninger, organiserer likepersonarbeid, fritidsaktiviteter, ekskursjoner og arrangementer. Ansattgaven vil brukes til å styrke pårørende med ulike aktiviteter i Sør-Karelen.

EURO 15 000
Vaasan Meripelastusseura

Vaasa Sjøredningsforening er del av det finske sjøredningsforbundet, og bistår myndighetene med redningsak-sjoner og førstehjelp. Frivillige mann-skaper er parat hele døgnet fra april til november for å patruljere skjærgården. Ansattgaven vil brukes til å oppdatere teknologien for redningsoperasjoner, og til en grundig vedlikeholdsreparasjon av foreningens største redningsbåt.

– Ansattgaven driver oss til å levere

Å vite at hele overskuddet går til gode formål, driver oss til å levere gode resultater, sier markedsdirektør i Kavli UK, Lisa Thornton.

– Vi er veldig fornøyde med engasjementet fra alle medarbeiderne som deltok i nominasjonsprosessen, sier Thornton.

– Ansattgavene er viktig for våre ansatte. Det oppleves som en positiv mulighet til å ha en personlig innvirkning på lokale samfunnsprosjekter, og er noe vi ser veldig frem til hvert år.

På grunn av pandemien ble presentasjoner og avstemninger også i 2021 gjennomført digitalt.

– Presentasjonene av de ulike gode formålene var mer begrenset enn tidligere år på grunn av restriksjoner og sosial distansering, men vi fikk god mediedekning, forteller Thornton. Hun legger til at det er fantastisk å jobbe for et konsern som deler ut hele overskuddet sitt til gode formål.

– Det ligger alltid i bakhodet ditt, og det driver oss til å levere gode resultater for å sikre at vi kan fortsette å støtte gode formål over tid. Jeg vet at det er noe som motiverer hver og en av oss her på Kavli, og er noe vi alle er utrolig stolte av, sier Thornton.

SKAPER VERDIER FOR GODE FORMÅL: Det er de ansatte i Kavli-konsernet som skaper verdiene som Kavlifondet deler ut til gode formål. Dora Amaral er produksjonsmedarbeider hos Primula Cheese i Gateshead, Storbritannia. (Foto: Primula Cheese/Kavli UK)

£65 000
Changing Lives

Changing Lives har i en årrekke jobbet med tilrettelagte tjenester, herberger og dagsentre for hjemløse. Organisasjonen ser på hjemløshet som et symptom på, og ikke en årsak til, problemer som psykiske lidelser og rusmisbruk. Ansattgaven vil brukes til å styrke en rekke tjenester og utstyr for sårbare mennesker i målgruppen.

£35 000
Bede Community Primary School

Elevene ved Bede Community Primary School har lærevansker på grunn av ADHD, autisme, dysleksi, tale- og språkforstyrrelser. Noen har opplevd traumer i hjemmet. Skolen vil at barna skal få lære på måter som er tilrettelagt og fungerer for dem på deres premisser. Med ansattgaven vil de bygge sanserom og uteområde, og gi barna tilbud som kan styrke sosiale ferdigheter og gjøre dem mer selvhjulpne.

ANSATTGAVENE 2021: STORBRITANNIA

GOD STEMNING: Overrekkelse av gavesjekker fra de ansatte ved Primula Cheese i Newcastle. Overrekkelsen finner vanligvis sted i desember, men ble som følge av smitteverntiltak utsatt til januar 2022. (Foto: Primula Cheese)

£5 000
St Aiden's Cottage

St Aiden's Cottage er et omsorgshjem med spesialisttjenester for voksne med nevrologiske lidelser, lærevansker og funksjonshemninger. Omsorgshjemmet vil bruke ansattgaven til å lage en minnehage for alle beboere som har gått bort. Minnehagen skal være et stille og fredfullt sted, der familier og beboere kan oppleve trøst, refleksjon og inspirasjon når de minnes sine kjære.

£22 000
Eslington Primary School

Eslington Primary School i Gateshead er en spesialskole for barn mellom 5 og 11 år, som har sosiale, emosjonelle og psykiske helsevansker. Skolen trenger uteområder som kan stimulere barna og tilby flere spennende utendørs læringsmuligheter. Med ansattgaven vil de utvikle flere nye fasiliteter, som et utendørs treningsområde, klatrevegg, sansehage og et utendørs klasserom.

£22 000
Carlingwark House

Carlingwark House er et botilbud for opptil 30 eldre og mennesker med demens. Med ansattgaven vil institusjonen utvikle sanseopplevelser som kan trekke beboerne ut av skallet og gi dem positive opplevelser. Hagen skal renoveres til et trygt, tilgjengelig og demensvennlig område. Beboerne får dyrke grønnsaker og så blomster, og rullestolbrukere vil få bedre tilgang til uteområdet.

£20 000
Castle Douglas Nursery

Castle Douglas Nursery er en stor barnehage i Nord-England. Med ansattgaven vil de skape et mer naturlig og innbydende utemiljø for barna å utforske. Nye sykler vil styrke barnas motoriske ferdigheter. Barna skal få større interesse for naturen ved at det plantes en urtehage og et piletre. I et «hyggehjørne» med musikk kan barna slappe av og ha ulike sanseopplevelser.

DEL MED glede

Støtte til lokale ildsjeler og hjertesaker

I 2021 fikk forbrukere både i Norge, Sverige og Storbritannia mulighet til å nominere gode formål til å motta støtte fra Kavli.

– Midlene tildeles fra Kavlifondet til Kavli-bedriftene, som så deler dem ut til gode, lokale formål i sine respektive land, forteller daglig leder i Kavlifondet, Inger Elise Iversen.

– Det er takket være alle som handler produkter fra våre selskaper at vi har overskudd å dele ut, og vi er glade for å involvere dem i utdelingen på denne måten, sier Iversen.

Forbrukerne inviteres til å nominere sine hjertesaker gjennom egne kampanjer.

Kavli Norge startet allerede i 2020, og gjør nominasjonskampanjene i samarbeid med butikkjedene. I 2021 var det KIWI som var samarbeidspartner.

I alle de tre landene brukes butikkene, media og sosiale medier på kreativt og engasjerende vis til å invitere forbrukerne til å sende inn sine nominasjoner.

GATEENGLER: Anette i Gateengler sammen med Arne, som er en av flere frivillige som stiller opp når de arrangerer grillkvelder for rusavhengige i Oslos utemiljø. Overskuddsmaten får de fra bl. a. Coop, Mega, Åpent bakeri, Meny og Sørkedalen landhandel. (Foto: Gateengler)

– De tre landene har sine lokale særpreg, og må derfor bruke ulike virkemidler for å få inn gode forslag til formål. Det er interessant og spennende å følge med på de lokale kåringene. Det er utrolig mange fine forslag som kommer inn. Bredden og kvaliteten i organisasjonene er imponerende i alle landene, sier daglig leder i Kavlifondet, Inger Elise Iversen.

Mens Kavli Norge har kåret vinnere to år på rad, skal Kavli Sverige og Primula Cheese kåre sine lokale hjertesaker for første gang i 2022.

Kavli og KIWI kåret lokale hjertesaker

Tolv gode formål fikk 25 000 kroner hver da Kavli og KIWI kåret lokale hjertesaker over hele landet i 2021.

– For et engasjement og for noen fantastiske, lokale hjertesaker vi har fått møte og støtte, sammen med vår samarbeidspartner KIWI, sier markedsdirektør i Kavli, Gudfinna Traustadottir.

FIKK 1700 NOMINASJONER

Kavli og KIWI jobbet tett sammen både vår og høst for å få så mange som mulig til å nominere sine lokale hjertesaker. KIWI har mobilisert både butikker, butikksjefer og sosiale medier. Målet var å finne frem til de unike hjertesakene og ildsjelene som gjør en positiv forskjell for mennesker i nærmiljøer over hele Norge.

– Det synes jeg vi har gjort, med god hjelp fra alle som har sendt inn sine nominasjoner. Det frivillige arbeidet som lokale ildsjeler og initiativer legger ned for andre er rørende og imponerende, og vi er stolte over å få gi en hjelpende hånd til disse lokale hjertesakene, sier Traustadottir.

– Vi er takknemlige for de over 1700 nominasjonene vi mottok i 2021, og skulle helst delt ut støtte til hver og én av dem. Men vi er sikre på at de tolv utvalgte initiativene gjør, og vil fortsette å gjøre, en positiv forskjell i sine lokalmiljøer, sier Traustadottir. Hun er glad for å kunne si at det kommer nye muligheter til de som ikke nådde opp denne gangen.

– Vi vil fortsette å hylle de lokale hverdagsheltene. Nå ser vi frem til nye nominasjoner og kåringer i 2022!

RØRT: Linda Kesanen er engasjert frivillig i **Hjelp mæ å hjelpe**, som hjelper økonomisk vanskeligstilte i Trøndelag med mat, leker, opplevelser og mye mer. Her med assisterende butikksjef Fredrik Berg i KIWI og regionssjef i Kavli, Tore Hadler-Olsen. (Foto: Kavli Norge)

Disse tolv lokale hjertesakene fikk 25 000 kroner hver av Kavli i 2021:

Hjelp mæ å hjelpe

Hjelp mæ å hjelpe ble startet av Marthe Øyangen i Trondheim i 2015, for å hjelpe økonomisk vanskeligstilte familier med å få en fin julefeiring. Initiativet vokste seg raskt større og i dag har Facebook-gruppen over 8000 medlemmer. Der formidles kontakt mellom mennesker som har behov for hjelp, og mennesker som ønsker å bidra.

«Jeg blir rørt, både over nominasjonene og at vi er mottakere av denne gaven.»

Linda Kesanen

MATREDDERE I ALTA: Prosjektleder i Alta Matstasjon, Mia Gabourel og frivillige tok imot gavesjekken fra regionssjef i Kavli, Tore Hadler-Olsen. Matstasjonen fikk flere nominasjoner, og de hyggelige møtene med flotte frivillige var en gjenganger i begrunnelsene. (Foto: Kavli Norge)

HJELPENDE HJERTER: Det Hjelpende Hjertet i Fredrikstad mottar gavesjekken fra Kavli. KIWI Borgarveien var vertskap for utdelingen i Fredrikstad. Fra venstre: Assisterende butikksjef Katrine Johansen, Erik Engebregtsen i Kavli, i midten Mariem Hedhli og Tone Merethe Hedhli som nominerte vinneren, og til høyre Terje Bratland i Det Hjelpende Hjertet. (Foto: Kavli Norge)

MENTAL HELSE UNGDOM: Det ble både tårer og latter hos KIWI Kongsberg da den lokale avdelingen av Mental Helse Ungdom mottok gavesjekken fra Kavli. Lokalsamfunnet var fortsatt preget av hendelsen i oktober 2021 der fem mennesker ble drept. Drapene utløste en debatt rundt psykisk helse. (Foto: Kavli Norge)

MOTORSPORT FOR ALLE: Bjørg Haugo (t. h.) nominerte Hol Motorklubb. – Alle skal få være med, vi skal ha det sosialt og gøy, og alle skal føle på mestring og inkludering, sier styremedlem Kim Ellseth. Han startet klubben i 2020 for å skape en sosial, samlende og trygg arena for motorinteressert ungdom. Medlemmene er jenter og gutter i alderen 13-20 år. (Foto: Kavli Norge)

Alta Matstasjon

Alta Matstasjon og deres omkring 30 frivillige jobber iherdig for å redusere matsvinn gjennom å redde mat som ellers ville ha blitt kastet, for å gi den bort til organisasjoner som hjelper vanskeligstilte i nærområdet. De inspirerer og mobiliserer også Altas innbyggere og næringsliv til å blli med på matredderlaget.

Hjelpende hjerter i Fredrikstad

Arrangerer sommerleirer, deler ut julegaver og andre gratis aktiviteter for barn og familier. Målet er å utjevne sosiale forskjeller i Fredrikstad, Sarpsborg og Oslo. I tillegg til å dele ut ting som mat, klær, hygieneartikler, arrangerer de Barnas Aktivitetsdag i Fredrikstad og andre gratis fritidstil-bud for barn og unge.

Mental Helse Ungdom Kongsberg

Lokal avdeling av Mental Helse Ungdom, en medlemsbasert interes-seorganisasjon for barn og unge opp til 36 år. Jobber for økt åpenhet om psykisk helse, forebygging av psykiske plager og et bedre psykisk helsetilbud, med utgangspunkt i verdiene «Mot, Åpenhet og Likeverd».

Hol Motorklubb

Et viktig tilbud i Hol for ungdom som ikke finner sin plass i breddeidretten eller kommunens kulturtilbud. Med engasjerte ildsjeler i spissen er motorklubben en inkluderende og trygg arena for ungdommen, hvor de kan være sosiale og mekke sammen. Klubben er også opptatt av trafikk-sikkerhet og samarbeider tett med politi og brannvesen.

ØYGARDEN SPEIDERGRUPPE: Øydgarden Speidergruppe var det første formålet som mottok støtte fra Kavli og KIWIs Del med glede-kåring i 2021. Utdeling av gavesjekk hos KIWI Øygarden med f. v. leder i speidergruppa Leif Magne Vik, regionsjef i Kavli, Tore Hadler Olsen, butikksjef ved KIWI Øygarden, Fredrik Oen og nestleder i speidergruppa Magdalena Rong. (Foto: Kavli) Norge

ØNSKETRANSPORTEN: Børge Hognestad og Christian Christensen fra Ønsketransporten mottar gavesjekken hos KIWI Nærbø, sammen med Turid Lindheim Nilsen som nominerte dem. Hun skrev i sin begrunnelse at de gjør det «umulige» mulig for mennesker i en sårbar livssituasjon. (Foto: Kavli Norge)

GISKE FRIVILLIGSENTRAL: Utdeling hos KIWI Kverve på Giske i Møre og Romsdal. F. v. leder for Giske Frivilligsentral, Ernst Valderhaug, assisterende butikksjef Emma Otterlei og Lisbeth Moldver i Kavli. Frivilligsentralen er involvert i mye i området, og består av en god blanding av pensjonister, skoleelever og folk i arbeidstrening. (Foto: Kavli Norge)

BRENNER FOR BASEBALL: KIWI Mjøndalen var vertskap for utdelingen til den lokale baseballklubben MIF Brown Sox for barn og unge. Trener Carl Davis og noen av klubbens unge spillere deltok, sammen med Anne Låte som nominerte dem. (Foto: Kavli Norge)

Øygarden speidergruppe

Gir barna som er med flotte natur- og fritidsopplevelser, men også viktig lærdom om gjenbruk, miljø og kretsløp. Samtidig bidrar de til å bekjempe utenforskap blant barn og unge gjennom sitt fokus på inkludering og aktiviteter som gir gode opplevelser og mestring. Vil blant annet bruke støtten til bedre tur- og aktivitetsutstyr.

Ønsketransporten Rogaland

Hjelper mennesker med alvorlig sykdom eller begrenset førlighet å få oppfylt ønsker som innebærer forflytning og transport under spesielt krevende omstendigheter. Det kan være å delta i bryllup, begravelser, jubileer og andre viktige anledninger, eller å oppleve en fotballkamp, en konsert, eller å dra til et sted som har betydning.

Giske Frivilligsentral

De frivilliges innsats er til glede både for kommunens unge og eldre. De arrangerer et stort antall gratis fritidsaktiviteter, hjelper eldre med handling, levering og snømåking, rydder og tilrettelegger turstier, og mye mer. De frivillige er en god blanding av pensjonister, skoleelever og folk i arbeidstrening.

MIF Brown Sox, Mjøndalen

Amerikanske Carl Davis samlet inn pent brukt, gratis baseballutstyr fra USA, og startet baseball-klubben MIF Brown Sox i Mjøndalen i 2016. I dag er klubben offisielt en del av Mjøndalen Idrettsforening, og Carl Davis og konen Rakul, samt et sterkt trenerteam og styre legger ned mange frivillige timer for å skape en inkluderende arena for barna.

SMOOTHIE MED MENING: Smudigruppa i Moelv Frivilligsentral mottok 25.000 kroner for sitt gode matredderarbeid. KIWI Moelv, som var vertskap for overrekkelsen, samarbeider også ved å donere «uperfekt» frukt og grønt til Smudigruppa. (Foto: Kavli Norge)

GATEENGLER: F. v. Hilke Tzschoppe, Anette Anker og Marit Bjørnholt Skogstad i Gateengler i Oslo mottok gavesjekk fra regionssjef Rune Austdal i Kavli Norge i samarbeid med KIWI Lilleaker. (Foto: Kavli Norge)

TIL STEDE FOR ANDRE: TilStede ferie- og aktivitetstilbud i Grimstad var en av seks nominerte lokale hjertesaker som mottok støtte fra Kavli Norge i samarbeid med KIWI høsten 2021. Ragnhild R. Gellein og medarbeider Maria Haugum Berge TilStede mottok gavesjekken på KIWI Bergemoen. (Foto: Kavli Norge)

«...vi er sikre på at de tolv utvalgte initiativene gjør, og vil fortsette å gjøre, en positiv forskjell i sine lokalmiljøer.»

Gudfinna Traustadottir

Smudigruppa ved Moelv Frivilligsentral

Smudigruppa er ivrige, frivillige matreddere. De lager og deler ut hjemmelagde smoothies til barnehager i sitt nærmiljø. Til smoothien bruker de frukt og grønt som ikke lenger er salgsvare i butikkene. Slik redder de mat fra kasting, og sørger for at den blir en ressurs for barn og unge. Smudigruppa vil bruke Kavli-støtten til å investere i bedre utstyr. Udeling på KIWI Lilleaker.

Gateengler, Oslo

Ildsjeler som arbeider frivillig med å samle inn overskuddsmat fra matvarebutikker, det vil si mat som er god å spise, men av ulike årsaker ikke kan selges i butikken. Maten bruker de til å lage og dele ut hjemmelagde måltider til mennesker som er i en vanskelig livssituasjon og oppholder seg i Oslos gater.

TilStede Ferie- og aktivitetstilbud, Grimstad

Skaper gode ferieminner for familier med økonomiske eller andre utfordringer, drevet av rundt ti frivillige ildsjeler. TilStede arrangerer også aktiviteter som fisketurer og opplevelser i Dyreparken. Støtten fra Kavli gikk blant annet til et julearrangement for familier i Agder.

– Vær den som gjør det!

Hver dag kan du snu noens hverdag. Vær den som gjør det. Det er budskapet i Kavlifondets holdnings-kampanje som ble lansert i 2021.

– Med kampanjen «Vær den som gjør det» vil Kavlifondet minne oss om at vi alle kan bidra til at barn og unge skal få en bedre hverdag, sier daglig leder i Kavlifondet, Inger Elise Iversen. Hun fortsetter:

– Kavlifondet vil at alle barn og unge skal være trygge, bli inkludert og oppleve mestring. Å bidra til dette er noe av det viktigste i vårt arbeid.

DEN ENKELTE

Vanligvis bidrar Kavlifondet til gode formål gjennom å støtte prosjekter som skal styrke barn og unges psykiske helse gjennom utdanning, livsmestring og forebygging av uten-forskap.

– Samtidig vet vi at det ofte trengs mer enn gode prosjekter og penger for at barn og unge skal få det bedre. I mange tilfeller kan det bety like mye at den enkelte av oss gjør noe for et annet menneske som vi møter i vår hverdag, sier hun.

«Med filmene vil vi gi en stemme til barn og unge som strever, og sette lys på utfordringene de strever med.»

Inger Elise Iversen,
daglig leder Kavlifondet

– Med Vær den som gjør det vil vi minne om hva hver av oss kan bidra med til barn og unge vi møter i hverdagen, og om viktigheten av et inkluderende, varmt samfunn hvor vi tar vare på hverandre.

SKJULER DET VANSKELIGE

– Mange barn og unge gjør alt de kan

for å skjule ting de syns er vanskelig. Derfor har vi laget en serie filmer for sosiale medier hvor unge mennesker forteller hva de skulle ønske at noen gjorde for dem i en vanskelig situasjon, forteller Iversen.

Filmene tar opp ulike utfordringer som mange barn og unge opplever i Norge i dag: Sosialt utenforskap, identitet, studentensomhet, opplevelse av press, dårlig selvbilde, rasisme og utfordringer i skolehverdagen. Historiene er formidlet til filmskaperne i Spoon Agency Norge av ungdom og helsepersonell som arbeider tett på barn og unge.

– Med filmene vil vi gi en stemme til barn og unge som strever, og sette lys på utfordringene de strever med, sier Iversen.

RÅD FRA FAGFOLK

Men hva gjør vi når vi møter et barn eller en ungdom i vår hverdag som strever? Det er ikke alltid like lett å vite hvordan gripe det an hvis vi vil være en som gjør det. På ressurssiden til Vær den som gjør det, gjordet.no, er det gode råd å få.

– Vi vil ikke bare sende ut et budskap om å gjøre noe. Vi vil også vise hvordan vi kan gjøre det. Derfor laget vi ressurssiden gjordet.no, med råd fra fageksperter, forteller Iversen.

Alle fagekspertene arbeider i prosjekter som Kavlifondet støtter. Noen av dem forteller også historier fra virkeligheten om hvordan et enkelt menneskes handling har bidratt til å snu et ungt menneskes hverdag og liv.

POSITIVE TILBAKEMELDINGER

Både artikler og filmer har blitt møtt med et bredt, positivt engasjement. Kampanjen har fått flere hundre kommentarer og delinger, og flere tusen har gitt hjerter og tomler opp. Mange har ønsket mer informasjon etter å ha sett kampanjen i sosiale medier. Iversen syns det er svært gledelig at over 60 000 så langt har besøkte ressurssiden gjordet.no.

– Responsen viser at budskapet engasjerer og treffer på tvers av alder, kjønn og bakgrunn. Det er spesielt gledelig at mange gir uttrykk for at de tar med seg rådene fra fagekspertene videre i sin hverdag. Andre deler egne erfaringer og refleksjoner rundt temaet i filmene i kommentarfeltet, og bidrar dermed til en god samtale rundt viktige verdier, forteller Inger Elise Iversen.

– Tilbakemeldingene viser at mange setter pris på at Kavlifondet og våre samarbeidspartnere fronter dette budskapet og verdiene som det er bygd på. Vi kommer til å videreføre denne plattformen med flere nye, aktuelle temafilmer, alle med det samme hovedbudskapet også i 2022, avslutter hun.

Ny styreleder i Kavlifondet:

– Et stort privilegium

Dag J. Opedal tiltrådte som ny styreleder i Kavlifondet i 2021.

– Det er et stort privilegium å få delta i stiftelsens ulike arbeidsstrømmer som understøtter vår evne til å dele med glede, sier han.

Opedal, som ble valgt som Kavlifondets styreleder i juni 2021, kjenner Kavlifondet og Kavlikonsernet bedre enn de fleste. Han har vært styremedlem i Kavlifondet siden 2014, og representert Kavlifondet som eier i styret til Kavli Holding AS siden 2013.

– Det kjennes godt å få være med på lagspillet i Kavli der målet er å være til for andre, sier Opedal, med klar henvisning til det unike med Kavli: At hele overskuddet etter drift og utvikling deles ut til gode formål.

Han løfter også frem de ansatte i konsernet.

STYRELEDER: Dag J. Opedal. (Foto: Hanne Eide Andersen/Kavlifondet)

– Jeg får energi av gløden jeg møter i øynene til dyktige medarbeidere i de ulike Kavli-selskapene, sier han, og minner om at det er medarbeiderne som skaper verdiene som Kavlifondet til slutt kan dele ut til gode formål.

SAMFUNNSANSVAR I PRAKSIS

Det er en erfaren næringslivsleder som har overtatt stafettpinnen etter forrige styreleder, Aksel Mjøs. Opedal er

«Vi er til for andre! Alt vi gjør i Kavli, innebærer å utøve samfunnsansvar i praksis.»

tidligere konsernsjef i Orkla, og har nå den samme rollen i Treschow Fritzøe. Han har bred styreerfaring fra ulike bransjer nasjonalt og internasjonalt.

I arbeidet for Kavlifondet kjenner han allikevel på en ekstra, unik dimensjon, ved at hele overskuddet deles ut til gode formål. Jo bedre det går for konsernet, jo flere mennesker kan få hjelp og nytte av organisasjonene som Kavlifondet støtter.

– Vi er til for andre! Alt vi gjør i Kavli, innebærer å utøve samfunnsansvar i praksis. Det er et privilegium, men også forpliktende. Kavlifondet må arbeide godt strategisk for å sikre at overskuddet fra Kavli deles ut der midlene kan gjøre mest mulig nytte, påpeker han.

UT I FELTEN

Opedal har selv møtt flere av organisasjonene og sett arbeidet de utfører med støtten fra Kavlifondet. Styret i Kavlifondet reiser med jevne mellomrom på prosjektreiser for å oppleve hvordan midlene de deler ut forvaltes av mottakerne.

MINNERIKT MØTE: Kavlifondet på prosjektbesøk hos LEAP Science and Math School i Sør-Afrika i 2017. Stiftelsen har støttet LEAP siden 2016, og tildelte midler til det gratis videregående skoletilbudet også i 2021. Bak f. v. daværende styremedlem Silvija Seres, Aksel Mjøs, LEAP-grunnlegger Anthony Galloway, Dag J. Opedal, daglig leder Inger Elise Iversen og tildelingsansvarlig Guro Sundsby. Foran f. v. styremedlem Solfrid Lind, student Zanele Mvelase, lærer Zintle Mpayipheli og studentene Linda Dlamini og Tinyiko Notigo. (Foto: Hanne Eide Andersen/Kavlifondet)

«Jeg får energi av gløden jeg møter i øynene til dyktige medarbeidere i de ulike Kavli-selskapene.»

– Det er alltid givende å få komme ut i felten og etterprøve at tildelingene når frem, og se med egne øyne hvordan de skaper ringvirkninger i enkeltmenneskers liv så vel som samfunnet de lever i, sier han.

Møter med barn og unge på styreturer til Myanmar, Sør-Afrika og Nord-Øst England har brent seg fast i minnet.

– Likeledes å få overvære Vinterfestspill i Bergstaden Røros, som Kavlifondet har hatt et langvarig samarbeid med, forteller han, og legger til:

– Og så gleder jeg meg stort til åpningen av Q-Meierienes moderne, nye anlegg på Jæren i mai 2022!

DET GYLDNE TRIANGEL

De siste to tiårene har gode resultater i konsernet ført til at Kavlifondets tildelinger har økt betydelig. Denne utviklingen vil styrelederen fremme ytterligere.

– Vår viktigste oppgave fremover er å fortsatt bygge en sterk organisasjon som kan styrke fundamentet for stadig større tildelinger, sier Opedal.

– Dette betyr å styrke «det gyldne triangel» – ledelse, kompetanse og en verdiskapende bedriftskultur.

Styret i Kavlifondet

Kavli Holding AS er morselskapet i Kavlikonsernet. Det er som eier av 100 prosent av aksjene i Kavli Holding at Kavlifondet eier hele konsernet.

Styret i Kavlifondet representerer eierskapet, og er generalforsamling i Kavli Holding.

Styret er ansvarlig for å sikre etterlevelse av stiftelsesvedtektene som Knut Kavli nedfelte da han etablerte Kavlifondet i 1962.

I tillegg til å tildele midlene til gode formål, utøver styret i Kavlifondet eieroppgaven og forvalter stiftelsens øvrige fondsmidler.

I 2021 ble Dag J. Opedal valgt som ny styreleder, mens Erik Volden ble valgt til nytt styremedlem i Kavlifondet.

Styret består i tillegg av Solfrid Lind, Lise Hammergren og Aksel Mjøs.

Fra tildeling til investering

Kavlifondet har i 2021 foretatt en formålsinvestering, og stiftelsen har ambisjoner om å øke denne form for tildelinger ytterligere.

Illustrasjonsfoto: Shutterstock

– Hensikten med en formålsinvestering er å skape målbare sosiale og miljø-messige resultater i tillegg til finansiell avkastning. Dermed bidrar investeringen for eksempel til at småskalabønder får tilgang på mer effektive driftsløsninger og jenter får mulighet til å gå på skole, sier Guro Hjetland Sundsby, som er ansvarlig for formålsinvesteringer i Kavlifondet.

ET SUPPLEMENT

Kavlifondet anser at formålsinveste-ringer (også kalt impactinvesteringer) kan, som et supplement til tildelinger, være et effektivt virkemiddel for å oppnå stiftelsens allmennyttige målsetninger og til realiseringen av Kavlifondets prioriterte bærekraftsmål.

– Vi investerer primært gjennom fond og obligasjoner, og vi gjør ikke enkelt-investeringer. Årets investering på 8,6 millioner kroner ble foretatt i et stort obligasjonslån utstedt av en større Singapore-basert tilrettelegger, forteller Sundsby.

Obligasjonen blir videre utstedt som lån til ti ulike små og mellomstore bedrifter som har som mål å gi kvinner tilgang på sikre transporttjenester, klimavennlige kokemuligheter og bærekraftig arbeid i Sør- og Sørøst-Asia.

Målsettingen fra tilrettelegger er at låntagerne, samlet sett, skal bidra til positive endringer i 500 000 kvinners liv.

– Det er en god investering å bidra til jobbskaping for kvinner, de får mulighet til å skape et bedre liv for seg selv og sin familie, sier Sundsby.

Obligasjonslånet har en løpetid på fire år og skal deretter innfris i sin helhet. Årlig avkastning er tilfredsstillende, og

ANSVARLIG: Guro Hjetland Sundsby er ansvarlig for formåls-investeringer i Kavlifondet. (Foto: Anne Elisabeth Næss)

«Hensikten med en formålsinvestering er å skape målbare sosiale og/eller miljømessige resultater i tillegg til finansiell avkastning.»

risikoprofilen er vurdert som akseptabel. Utstederen har tidligere satt opp tre andre obligasjonslån, alle uten mislighold.

– Kavlifondet er bevisst på at disse investeringene kan ha en lavere avkastning og høyere risiko enn hva som gjelder i den ordinære investeringsporteføljen, men anser investeringen forsvarlig ut fra at den er en del av Kavlifondets formålsrealisering, sier Sundsby.

– Vi har en formålsinvesteringsstrategi der vi går fra å tildele til også å investere. Dette er naturlig nok et nytt område for oss, men det er også en del av strategien vår fremover, fortsetter hun.

EGNE KRITERIER

I Kavlifondet måles formålsinvesteringene på egne kriterier og som egen portefølje, samtidig som det anses som en del av stiftelsens tildelinger for formålsrealisering. Over tid er det ventet at formålsinvesteringene vil bli en diversifisert portefølje.

– Vi har klare retningslinjer for formålsinvesteringene våre, både geografisk og finansielt, sier Sundsby.

I praksis innebærer dette at alle investeringene skal foretas i afrikanske land sør for Sahara eller i Asia. Videre skal investeringene foretas som egenkapitalinvesteringer gjennom fondsstrukturer, eller som investeringer i tilrettelagte obligasjonslån.

– Overordnet har vi et mål om at det skal etableres og skaleres bærekraftige bedrifter som bidrar til målbare sosiale og eller miljømessige positive endringer, sier Sundsby.

FAKTA OM FORMÅLSINVESTERINGER

Med formålsinvesteringer mener Kavlifondet her investeringer som har et definert mål om å oppnå målbar sosial og/eller klima/miljømessig avkastning sammen med finansiell avkastning. Denne type investeringer omtales også som impact-investeringer.

Formålsinvesteringer kan gjøres i ulike aktivaklasser og med ulik forventning .til, og vekting av, sosial og finansiell avkastning (og risiko). Investeringene foretas i selskaper som har tjenester, teknologi og løsninger som søker å oppnå disse målene, og hvor effekten er målbar.

Kavlifondet har som langsiktig ambisjon å øke eksponeringen til investeringer som bidrar til oppnåelse av de fire bærekraftsmålene som Kavlifondet prioriterer i sin tildelingsstrategi:

Mål 3 **God helse**
Mål 4 **God utdanning**
Mål 12 **Ansvarlig forbruk og produksjon**
Mål 13 **Stoppe klimaendringene**

Årsberetning 2021

INNHOLD

1. Kavlifondets virksomhet 2021 75
2. Kavlikonsernet 76
3. Økonomi og forvaltning 77
4. Allmennyttig virksomhet 79
5. Etikk, menneskerettigheter, miljø, mangfold og bærekraft 83
6. Konsernregnskap 84
7. Utsikter og fortsatt drift 84

1. KAVLIFONDETS VIRKSOMHET 2021

O. Kavli og Knut Kavlis Allmennyttige Fond (heretter kalt Kavlifondet) er stiftelsen som er eneeier av Kavli Holding AS (Kavlikonsernet) og som deler ut hele overskuddet til gode formål innen humanitært arbeid, forskning og kultur.

I tillegg forvaltes en finansportefølje som utjevner både finansieringen av den allmennyttige virksomheten og eventuelle kapitalbehov i Kavlikonsernet.

Kavlikonsernet ble etablert av Olav Kavli i 1893. I 1962 opprettet hans sønn, Knut Kavli, Kavlifondet og overførte eierskapet i sin helhet til stiftelsen. Kavlifondet skal ifølge vedtektene dele ut hele sitt overskudd/utbytte fra Kavlikonsernet til gode formål innen humanitært arbeid, forskning og kultur.

Formålet med Kavlifondet er den allmennyttige virksomheten. For å kunne oppfylle formålet, må Kavlifondet utøve eierskapet og forvalte Kavlifondets finansielle midler på en god, verdiskapende måte.

De siste årene har Kavlifondets tildelinger økt betydelig. I 2021 var tildelingene på totalt 93,0 millioner kroner hvorav 8,6 millioner kroner er en formålsinvestering i Women's Livelihood Bond 4Climate.

Overordnet strategi for tildelinger revideres årlig. I desember 2021 vedtok styret i Kavlifondet en ny utgave av dokumentet "Styring og utvikling av Kavlifondet" som grunnlag for stiftelsens videre arbeid og utvikling.

Det unike med Kavlikonsernet kommer bare frem når stiftelsen og konsernets selskaper ses i en sammenheng. I hele 2021 har Kavlifondet og konsernet samarbeidet om å videreutvikle det felles kommunikasjonskonseptet «Del med glede». Målet er å øke kjennskapen til eierskapet, at hele overskuddet fra Kavli deles ut til gode formål, og at forbrukene er en del av det hver gang de handler et produkt fra Kavlikonsernets selskaper.

Kavlifondets kommunikasjon skal være åpen, tilgjengelig og engasjerende. Forbrukerne skal enkelt kunne skaffe seg informasjon om hva de er med på å støtte ved å velge Kavliprodukter.

Et annet viktig formål med Kavlifondets kommunikasjonsarbeid er å støtte opp-under, og bidra til samarbeidspartneres kommunikasjonsarbeid, det vil si de som mottar støtte fra Kavlifondet. Ved å løfte dem frem i Kavlifondets kanaler og tilby rådgivning, kompetanse og i noen grad ressurser til kommunikasjonsarbeidet, er også det en måte å bidra til å oppfylle Kavlifondets mandat på.

STYRET

Kavlifondets styre skal ha kompetanse innen Kavlikonsernets forretningsområder og erfaring fra kultur, forskning eller humanitært arbeid. Minst ett styremedlem skal ha kompetanse innen finans- eller investeringsvirksomhet.

Styret har i 2021 hatt følgende sammensetning:
Dag J. Opedal - styremedlem frem til 7. juni 2021
Dag J. Opedal - styreleder fra 7. juni 2021
Aksel Mjøs - styreleder frem til 7. juni 2021
Aksel Mjøs - styremedlem fra 7. juni 2021
Solfrid Lind - styremedlem
Lise Hammergren - styremedlem
Erik Volden - styremedlem fra 7. juni 2021

Kavlifondets styre har i løpet av året 2021 hatt åtte protokollførte ordinære styremøter og ett protokollert e-postmøte. Årsregnskap og årsberetning for 2020 ble godkjent i styremøte 5. mai 2021.

Generalforsamling for Kavli Holding AS ble avholdt 7. juni 2021

ADMINISTRASJON

Antall årsverk i administrasjonen er 4 per 31.12.2021. Inger Elise Iversen er daglig leder.

Kavlifondet har hovedkontor i Bergen med kontor/besøksadresse Sandbrekkeveien 91, 5225 Nesttun.

Det er ikke tegnet ansvarsforsikring for styrets medlemmer.

REVISOR

Kavlifondets revisor er PricewaterhouceCoopers AS ved statsautorisert revisor Katarina Lindøen Kjellnes.

2. EIERSKAP I KAVLIKONSERNET

Kavlikonsernet er et av Norges største, eldste og mest internasjonale næringsmiddelkonsern med egne markedsposisjoner og produksjonsanlegg i Norge, Sverige, Finland og Storbritannia. Inntektene kommer fra salg av matvarer under Kavli-merket og sterke, lokale merker som Primula, Druvan, Eriks, Planti og varemerker fra Q-Meieriene til markeder fortrinnsvis i Norden og i Storbritannia. Kavlikonsernet er 100 prosent eid av Kavlifondet gjennom Kavli Holding AS. Styret i Kavlifondet representerer eierskapet og er generalforsamling i Kavli Holding AS. Finn Jebsen er styreleder i Kavli Holding AS, og Lise Hammergren og Dag J. Opedal representerer Kavlifondet i styret i Kavli Holding AS.

De som arbeider i Kavlikonsernet er stolte av å ha en eier som deler ut hele overskuddet til gode formål. Medarbeiderne er også involvert i å bestemme hvordan noen av midlene skal fordeles. Hvert år arrangerer Kavliselskapene i hvert enkelt land den såkalte «ansattgaven», der medarbeiderne får nominere og stemme frem lokale formål til å motta støtte fra Kavlifondet.

Styret i Kavlifondet er i 2021 holdt løpende orientert om konsernets virksomhet og resultatutvikling gjennom orienteringer ved konsernsjef i styremøter, og orienteringer ved styreleder Finn Jebsen og konsernsjef i strategimøtet.

Kavlikonsernet hadde i 2021 driftsinntekter på 4,2 milliarder kroner mot 4,2 milliarder kroner i 2020, og et årsresultat før utdeling på 295,5 millioner kroner mot 92,7 millioner kroner i 2020. Utbyttet til Kavlifondet som blir mottatt og inntektsført i 2021, ble fastsatt til 80,0 millioner kroner.

Styret er innforstått med at Kavlikonsernet også i 2021 har hatt utfordringer knyttet til deler av virksomheten i Storbritannia og i Finland. Utbyggingen av Q-Meierienes nye meieri på Jæren representerer den største investeringen i Kavlikonsernets historie, og er en særlig krevende oppgave. Styret er tilfreds med hovedtrekkene i utviklingen i Kavlikonsernet når det gjelder vekst, utvikling og resultater, især den kontinuerlig positive markedsutviklingen i kjerneproduktene. Styret har full tillit til at styret og ledelsen i Kavlikonsernet forvalter sitt ansvar på beste måte, og vil også selv fortsette å være en engasjert og velinformert eier.

FAVORITT PÅ TUR: Kavlis tubeoster er populære blant annet som turmat i flere land. (Foto: Kavli Sverige)

«Vår viktigste oppgave fremover er å fortsatt bygge en sterk organisasjon som kan styrke fundamentet for stadig større tildelinger.»

Dag J. Opedal, styreleder i Kavlifondet

3. ØKONOMI OG FORVALTNING

Kavlifondets inntektskilder er årlig utbytte fra Kavli Holding AS, renter på lån til Kavli Holding AS og avkastning på egne finansielle midler. I Kavlifondets strategi anses det som ønskelig å bygge opp en egen kapitalreserve slik at man om nødvendig kan yte egenkapitaltilskudd til konsernet og sikre at den allmennyttige virksomheten ikke er for avhengig av årlige utbytter fra Kavli Holding AS. Finansporteføljen bidrar dessuten til en risikomessig balansering av Kavlifondets samlede formue.

Styret legger betydelig vekt på en forvaltningsstrategi som hensyntar relevante risiki og en lengre investeringshorisont, men samtidig ivaretar ansvarlighet og behov for likviditet. Styret har, etter råd fra Grieg Investor, vedtatt en investeringsstrategi for de finansielle midlene. Porteføljen er plassert i fond. Grieg Investor gir råd også med hensyn til valg av forvaltere og fond, samt leverer månedlig porteføljerapportering. Aktuell aktiva sammensetning per 31.12.21 samsvarer med strategiske vekter. Gjennomføringen av finansforvaltningen har vært løpende håndtert av CIO Knut Nordenhaug og investeringskomiteen bestående av styreleder Dag J. Opedal og styremedlem Aksel Mjøs, med rapportering og forankring av endringer i styremøtene.

Aktivaklasser	Avkastning pr. 31.12. 2021 (i %)			
	Porteføljeandel (i %)	Portefølje	Referanse-Indeks	Mer-/mindre Avkastning
Norske obligasjoner	13,10	-0,09	-0,59	0,49
Globale obligasjoner	19,75	-2,16	-1,67	-0,55
Norske aksjer	8,14	25,15	21,14	4,01
Globale aksjer	46,65	20,56	22,52	-1,96
Eiendomsfond	11,42	13,87	13,87	0,00
Hegdefond	0,90	-7,60		
Kontanter	0,03			
Totalportefølje	**100**	**12,38**	**12,85**	**-0,47**

Kavlifondets finansportefølje har, utenom lån til Kavli Holding AS, en bokført verdi på 558,0 millioner kroner per 31.12.21. 442,7 millioner av disse er investert i en portefølje gjennom Grieg Investor og fordelingen av denne på ulike aktivaklasser per 31.12.21 og avkastningen på denne for 2021 fremkommer i tabellen over. Styret vurderer avkastningen på de finansielle midlene i 2021 som tilfredsstillende.

BÆREKRAFT

Kavlifondet har som overordnet mål å maksimere den langsiktige verdiskapningen på investert kapital og samtidig bidra til bærekraftig utvikling. Kavlifondet legger til grunn at god avkastning over tid er avhengig av en bærekraftig utvikling både økonomisk, for klima og miljø, og sosialt for mennesker og samfunn.

«Kavlifondet har som overordnet mål å maksimere den langsiktige verdiskapningen på investert kapital og samtidig bidra til bærekraftig utvikling.»

Kavlifondet er bevisst sitt ansvar som eier, investor og samfunnsaktør. Stiftelsen vil bruke sin posisjon til å bidra til positiv endring for samfunn, mennesker og klima/miljø.

Kavlifondet anerkjenner FNs bærekraftsmål som verdens felles veikart for en mer bærekraftig verden, og at investeringer i samfunn der utfordringene er størst er nødvendig for å oppnå målene. Kavlifondet har som

langsiktig ambisjon å øke eksponeringen til investeringer som bidrar til oppnåelse av FNs bærekraftsmål.

Kavlifondet slutter opp om Parisavtalen og vil bidra til at 2-gradersmålet nås. Kavlifondet skal ha en bevisst tilnærming til karbonutslipp og karbonreserver fra selskaper i sin portefølje. Stiftelsen skal ha en lavere andel karbon i sin portefølje enn markedet for øvrig. Kavlifondet måler regelmessig karbonandelen i sin portefølje, både på utslipp og reserver.

FORMÅLSINVESTERINGER

Med formålsinvesteringer mener Kavlifondet investeringer som har et definert mål om å oppnå målbar sosial og/eller miljømessig avkastning sammen med finansiell avkastning. Gjennom formålsinvesteringer ønsker Kavlifondet å bidra til å styrke privat sektor i utviklingsland. Ved å investere i virksomheter som skaper arbeidsplasser, forbedrer levekår og fremmer bærekraftig utvikling kan stiftelsen bidra til varige positive endringer for både enkeltindivider og på aggregert nivå.

Formålsinvesteringene måles på egne kriterier og som egen portefølje, og anses som en del av Kavlifondets tildelinger for formålsrealisering. Investeringene gjøres primært gjennom fonds- og obligasjonsstrukturer.

Kavlifondet har tidligere investert 6 millioner kroner i The Voxtra East Africa Agribusiness Growth Fund og 551 000 US dollar i et jordbruksfond forvaltet av responsAbility i Zürich, Sveits. I 2021 investerte Kavlifondet 975 000 US dollar i Women Livelihood Bond 4, en obligasjon hvor innhentet kapital lånes ut til 10 underliggende selskap i Sør- og Sørøst-Asia. Lånemottakerne skal på ulike måter bidra til positive endringer i omkring 500 000 kvinners liv samt bidra til at klimavennlige initiativ igangsettes. Obligasjonen er utstedt av det Singaporebaserte Impact Investment Exchange. Formålsinvesteringer regnskapsføres som investeringer i regnskapet.

DRIFTSKOSTNADER

Kavlifondets egne driftskostnader (utenom tildelinger) i 2021 var 14,2 millioner kroner. I 2020 var driftskostnadene 13,3 millioner kroner.

Kavlifondet har ingen forpliktelser utover de som er avsatt i regnskapet, eller omtalt i denne årsmeldingen. Resultat før tildelinger i Kavlifondet ble 132,3 millioner kroner for 2021 (i 2020: 99,1 millioner kroner). Styret mener at resultatregnskapet og balansen med tilhørende noter gir en fyllestgjørende informasjon om årets virksomhet og stiftelsens stilling ved årsskiftet.

LÆRINGSCAMP: Læringscamp med Guttas Campus i Oslo, sommeren 2021. (Foto: Nikolas Gogstad)

4. ALLMENNYTTIG VIRKSOMHET

GENERELT

I Kavlifondets vedtekter heter det: «O. Kavli og Knut Kavlis Allmennyttige Fond (Kavlifondet) er en stiftelse som har til formål gjennom tildeling av midler, etter nærmere bestemmelse av Kavlifondets styre, å fremme humanitære formål, forskning og kultur.»

Det unike med Kavlifondet som eier, er at Kavlifondet deler ut hele overskuddet, og ikke bare en del av det, til gode formål. Kavlifondet er konserneieren som er her for å utgjøre en forskjell. Vi er til for andre!

Siden opprettelsen i 1962 har Kavlifondet arbeidet for å støtte humanitært arbeid, kultur og forskning med en høy allmenn nytteverdi. Kavlifondets tildelinger skal skape ringvirkninger i menneskers liv, i lokalsamfunn og i storsamfunnet.

Kavlifondet skal være en ansvarlig, pålitelig, kompetent og alltid relevant samarbeidspartner innenfor våre prioriterte områder. Våre mål skal oppnås gjennom å arbeide ansvarlig, langsiktig, kompetent og engasjert.

TRE HOVEDKATEGORIER OG FNS BÆREKRAFTSMÅL

Tre overordnede kategorier er spesifikt formulert og nedfelt som kriterier for tildeling av midler i Kavlifondets gjeldende vedtekter:

- **Humanitært arbeid**
- **Forskning**
- **Kultur**

Hvilke områder og temaer som skal prioriteres innenfor disse tre kategoriene defineres nærmere i en tildelingsstrategi som jevnlig revideres og vedtas av styret i Kavlifondet.

I 2020 ble det gjennomført en omfattende revisjon av tildelingsstrategien. En mer spisset tildelingsstrategi med færre, tydelig prioriterte temaer har styrket effekten av Kavlifondets tildelinger. Strategien gjelder ut 2023 og revideres årlig av styret.

Fordelingsnøkkelen mellom de vedtektsfestede kategoriene opprettholdes: 60 prosent av midlene går til humanitære formål, 30 prosent til forskning og 10 prosent til kultur. Det samme gjelder den geografiske fordelingen. 70 prosent av midlene skal fortsatt deles ut til prosjekter i landene der konsernet har produksjon: Norge, Sverige, Finland og Storbritannia. 30 prosent skal deles ut til prosjekter i utviklingsland i Afrika sør for Sahara og i Asia.

«O. Kavli og Knut Kavlis Allmennyttige Fond (Kavlifondet) er en stiftelse som har til formål gjennom tildeling av midler, etter nærmere bestemmelse av Kavlifondets styre, å fremme humanitære formål, forskning og kultur.»

Kavlifondet prioriterer stiftelsen tiltak som styrker de følgende av FNs 17 bærekraftsmål:

Mål 3: **God helse**
Mål 4: **God utdanning**
Mål 12: **Ansvarlig forbruk og produksjon**
Mål 13: **Stoppe klimaendringene**

Slik skal Kavlifondet bidra:

1) HUMANITÆRT ARBEID:

Psykisk helse hos barn og unge
Kavlifondet vil styrke barn og unges psykiske helse med støtte til tiltak som fremmer utdanning, livsmestring og inkludering.

Kavlifondet vil at alle barn og unge skal ha det bra, oppleve trivsel og trygghet, og få mulighet til å utvikle egne ferdigheter. Utdanning og tro på seg selv gir mestring, og bidrar til at barn og unge blir en ressurs i eget liv.

Klima, ansvarlig forbruk og produksjon
Kavlifondet har som eier av et næringsmiddelkonsern et særlig ansvar for å bidra til løsninger på klimautfordringene innen ansvarlig forbruk og produksjon. Vi støtter derfor gode løsninger for klima og miljø.

Utdanning
God kunnskap og utdanning er sentralt for å skape varige løsninger i samfunn og menneskers liv. Vi støtter derfor kunnskapsformidling om våre prioriterte tildelingsområder Vi støtter også tiltak som sikrer barn og unge kvalitetsutdanning og skolegang, og tiltak for like rettigheter og inkludering for alle.

2) FORSKNING:

Kavlifondet er en representant for privat, frivillig forskningsfinansiering, og kan spille en viktig rolle der offentlige midler ikke strekker til. Kavlifondet støtter behovsdrevet forskning som er forankret i reelle kunnskapshull og som er nyttig for brukerne. Gjennom Kavlifondets program for helseforskning støtter stiftelsen forskning som skal bidra til å forebygge og bekjempe psykiske lidelser hos barn og unge. Stiftelsen Dam er utførende part for programmet som pågår frem til 2025.

3) KULTUR:

Kavlifondet skal arbeide for at flest mulig barn og unge skal få tilgang til å oppleve, utøve og skape kultur. Stiftelsen støtter prosjekter som bruker kultur som verktøy for inkludering og integrering.

ANSATTGAVEN

Alle ansatte i Kavlikonsernet bidrar til å skape verdiene som Kavlifondet deler ut til gode formål. De er også viktige ambassadører for våre bedrifter, for Kavlifondet og for prosjektene som vi støtter.

Blant flere interne aktiviteter er ansattgaven et årlig høydepunkt i konsernet. Ansattgaven er ordningen der de ansatte i Kavlikonsernet får være med på å bestemme hvilke formål som skal få støtte. I hvert land organiserer Kavli-bedriftene egne nominasjons- og utvelgelsesprosesser, før tildelingene besluttes av Kavlifondets styre. De utvalgte organisasjonene blir invitert til feiring og overrekkelser av gavesjekker sammen med de ansatte. Engasjementet rundt ansattgaven er stort. Denne involveringen av konsernets medarbeidere er naturlig, og fremmer stolthet, eierskap og nærhet til Kavlifondet hos de ansatte i konsernet.

COVID -19 PANDEMI

Aktivitetsnivået hos våre støttemottakere har også i 2021 vært sterkt preget av covid-19-pandemien. De har jobbet mye, og til stadighet måttet snu seg raskt improvisere, og tilpasse seg endringer i situasjonen. Kavlifondet har søkt å være en støttende og ansvarlig giver. I tett dialog med våre samarbeidspartnere har vi forsøkt å finne gode løsninger innenfor felles mulighetsrom.

Visste du at...

...kunstneren Rolf Aamot og konsertpianist Jan Henrik Kayser var de første som fikk støtte fra Kavlifondet? De fikk 5000 kroner hver, noe som tilsvarer 56 000 kroner i dag.

...Kavlifondet ga landemerket «Den blå stein» til Bergen by? I dag er den et av byens mest kjente møtepunkter.

POPULÆRT MØTESTED: Den blå stein i Bergen. (Foto: Hanne Eide Andersen/ Kavlifondet)

PROSJEKTER SOM BLE TILDELT STØTTE I 2021

Alle de større prosjektene Kavlifondet støtter er omtalt på kavlifondet.no

MATREDDING I STORBRITANNIA: FareShare North East er en ny samarbeidspartner for Kavlifondet i Storbritannia. De omfordeler overskuddsmat til ideelle organisasjoner, og tilbyr arbeidstrening for mennesker som av ulike årsaker står utenfor arbeidslivet. (Foto: FareShare North East)

TILDELINGER 2021 (tall i NOK 1000)			
Karolinska Institutet	Forskning	Sweden	8,000
Anna Freud Centre	Forskning	United Kingdom	9,148
University of Oxford	Forskning	United Kingdom	1,236
University of Manchester	Forskning	United Kingdom	9,632
Lokale hjertesaker Kavli Norge	Humanitær	Norway	500
Lokale hjertesaker Kavli Sverige AB	Humanitær	Sweden	500
Lokale hjertesaker Kavli UK	Humanitær	United Kingdom	500
Mind	Humanitær	Sweden	2,000
Göteborgs Stadsmission	Humanitær	Sweden	800
Erikshjälpen	Humanitær	Sweden	2,495
Plan International Norge	Humanitær	Norway	500
Kirkens Nødhjelp	Humanitær	Ethiopia	1,490
REfUSE C.I.C.	Humanitær	United Kingdom	1,300
Voksne for Barn	Humanitær	Norway	2,000
En Frisk Generation	Humanitær	Sweden	2,500
Sørlandet sykehus	Humanitær	Norway	2,040
Bind Food Waste Innovation CIC	Humanitær	United Kingdom	1,356
Maskrosbarn	Humanitær	Sweden	1,000
Guttas campus	Humanitær	Norway	3,000
FareShare North East	Humanitær	United Kingdom	2,000
The LEAP Science and Maths Schools	Humanitær	South Africa	6,400
Frelsesarmeen Norge	Humanitær	Norway	1,000
Matsentralen Norge	Humanitær	Norway	2,000
ADRA Norge	Humanitær	Ethiopia	4,900
Såkorn 2021* egen liste	Humanitær	Norway/Sweden/ UK	5,300
Gaver fra ansatte i Kavli Norge	Humanitært	Norway	2,500
Gaver fra ansatte i Kavli Sverige	Humanitært	Sweden	2,500
Gaver fra ansatte i Kavli Storbritannia	Humanitært	United Kingdom	2,500
Garver fra ansatte i Kavli Finland	Humanitært	Finland	840
New Writing North	Kultur	United Kingdom	3,600
Kulturhjerte	Kultur	Norway	900
Sum prosjekttildelinger 2021			**84,437**
Formålsinvestering,Obligasjon IIXs Women's Livelihood Bond	Humanitært	Asia	8,599
Totale tildelinger i 2021			**93,036**

4. ALMENNYTTIG VIRKSOMHET

SÅKORN 2021 (tall i NOK 1000)			
Stiftelsen MusikBojen	Kultur	Sweden	197
Västerås Stadsmission	Humanitær	Sweden	150
Föreningen Frisk Mat	Humanitær	Sweden	200
Rest såkorn Sverige	Humanitær	Sweden	453
Guttas campus	Humanitær	Norway	300
Forskerfabrikken Norge As	Humanitær	Norway	250
Sørlandet sykehus	Humanitær	Norway	242
Impact StartUp Norge	Humanitær	Norway	150
Matvett As	Humanitær	Norway	300
Havre Grønne verdier	Humanitær	Norway	150
Voksne for Barn	Humanitær	Norway	150
The We Effect AS	Humanitær	Norway	350
Rest techmidler	Humanitært	Norway	850
Senter for livshjelp	Humanitær	Norway	200
Rest såkorn Norge	Humanitært	Norway	358
Birkheads Wild Community Interest Company	Humanitær	United Kingdom	300
Rest såkorn UK	Humanitært	United Kingdom	700
Sum mindre prosjekter			**5 300**

TAKKETRE: Ungdommer hos Birkheads Wild plantet dette furutreet av arten Norwegian Spruce for å feire tildelingen fra Kavlifondet. (Foto: Birkheads Wild)

5. ETIKK, MENNESKERETTIGHETER, MANGFOLD, MILJØ OG BÆREKRAFT

ETIKK

Som en allmennyttig stiftelse skal hele Kavlifondets virksomhet ha en tydelig og sterk etisk forankring. Dette sikres blant annet gjennom etiske regler og retningslinjer som evalueres og oppdateres kontinuerlig.

Disse omfatter blant annet nulltoleranse for korrupsjon, prinsipper for interessekonflikt og inhabilitet, eksterne verv og arbeidsforhold, taushetsplikt og diskresjon, informasjon og IT-systemer, investerings -og forretningsskikk, og helse, miljø og sikkerhet.

Kavlifondet har i tillegg egne etiske retningslinjer for kommunikasjon. Disse omfatter blant annet grunnleggende verdier og prinsipper for språkføring og visuell fremstilling i Kavlifondets mediekanaler. Stiftelsen vektlegger særlig at mottakere av støtte fra våre samarbeidspartnere skal fremstilles balansert og med verdighet, på en måte som ikke bygger oppunder stereotypier og fordommer.

Kavlifondet søker ansvarlige samarbeidspartnere som vi kan identifisere oss med og som har det samme verdigrunnlaget som oss.

LIKESTILLING OG MANGFOLD

Gjennom våre tildelinger bidrar vi også til å fremme universelle menneskerettigheter som tilgang til utdanning og helsetjenester.

Kavlifondet arbeider i henhold til norsk lov mot diskriminering på grunnlag av kjønn, graviditet, foreldrepermisjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.

Kavlifondet har per 31.12. 2021 tre kvinnelige ansatte og en mann. Styret består per 31.12. 2021 av tre menn og to kvinner. Styret legger vekt på at begge kjønn er representert i styret. Arbeidsmiljøet vurderes som godt.

KLIMA/MILJØ OG BÆREKRAFT

Kavlifondets virksomhet påvirker det ytre miljø gjennom reisevirksomhet og bruk av kontorer. Med til sammen fire ansatte som arbeider i henholdsvis Oslo, Kristiansand og Bergen, er vi bevisste på organisering av arbeidet slik at det er mest mulig klimaeffektivt. Det enkelte tiltak som har størst effekt i Kavlifondet er å begrense reiser generelt, og å bruke mest mulig miljø- og klimavennlig transport.

Kavlifondet vil fortsette å støtte prosjekter med klima-/miljørelaterte formål.

«Det betyr mye at vi jobber for et så flott selskap som har Kavlifondet i bunn.»

Marit J. Kanney, Art Director i Kavli Norge

6. KONSERN-REGNSKAP

Kavlifondet har utarbeidet det konsern-regnskapet som kreves for stiftelsen sammen med næringsvirksomheten i Kavlikonsernet i henhold til regn-skapslovens bestemmelser.

Årsoverskuddet for konsernet er 295,5 millioner kroner før tildelinger til allmennyttig virksomhet mot 92,7 millioner kroner i 2020. Konsern-regnskapet for Kavli Holding AS viser den økonomiske utviklingen for næringsvirksomheten særskilt. Konsernregnskapet for Kavli Holding AS ble fremlagt styret i Kavlifondet 25. april 2022 med et årsresultat etter skatt på 243,2 millioner kroner for 2021 mot 66,6 millioner kroner i 2020.

For øvrig vises til årsregnskapet for Kavli Holding AS.

Ut fra dagens prognoser vil Kavlifondet kunne dele ut rundt 100 millioner kroner i året frem til 2025.

7. UTSIKTER OG FORTSATT DRIFT

Verden har siden 2020 stått i en krisesituasjon som gjør det presserende at alle som har mulighet, tar ansvar gjennom gode gjerninger og allmennyttige bidrag.

Kavlifondet har flere samarbeidspartnere som bidrar til å hjelpe andre mennesker både til vanlig og i den ekstraordinære situasjonen pandemien har medført. Flere stiller i dag opp og bidrar til å hjelpe dem som er rammet hardest, som mennesker i utenforskap og ensomhet, fattige og andre vanskeligstilte.

Kavlifondet opplever det som svært givende å kunne bidra gjennom å støtte dette arbeidet. Det gjelder blant annet Matsentralene i Norge, Sverige og Storbritannia, Maskrosbarn i Sverige, Frelsesarmeen i Norge og Storbritannia, Kirkens Nødhjelp og og Adra Norge i Etiopia, samt Human Practice Foundation og Strømme-stiftelsen i Nepal.

Det samlede beløpet til allmennyttige formål vil kunne variere i årene som kommer. Styret vil sammen med administrasjonen fortsette utviklingen og synliggjøringen av Kavlifondets allmennyttige virksomhet. Styret ser meget positivt på den videre utviklingen av og i Kavlifondet.

Styret anser forutsetningene for fortsatt drift å være til stede i full utstrekning.

Bergen, 25. april 2022

Dag J. Opedal
styrets leder

Aksel Mjøs
styremedlem

Solfrid Lind
styremedlem

Lise Hammergren
styremedlem

Erik Volden
styremedlem

Inger Elise Iversen
daglig leder

KAVLI FONDET
DEL MED glede
Kavli
Bacon Ost
NATURLIG RIK PÅ PROTEIN OG KALSIUM
MYK OG DEILIG SMØREOST
Vi deler ut hele overskuddet til gode formål